

**ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητές: Λαμπρινός Γεώργιος 12387

Ηλίας Λαβντρίμ Ζώταϊ 10982

Επιβλέπων: Αργυριάδης Αθανάσιος

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2011

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ	7
Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η	9
Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1	
<i>ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΥ</i>	11
1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	11
<i>1.1.1. Άλλοι ορισμοί</i>	17
1.2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	17
1.3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΓΕΝΙΚΑ	18
1.4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΒΑΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	18
1.5. ΔΙΠΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ	20
Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2	
<i>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ</i>	21
2.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΟΣ «ΚΑΛΟΥ» ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	21
2.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	22
2.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΙΚΑ	23
2.4. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	31
Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3	
<i>ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ</i>	33
3.1. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	33
3.2. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	34
3.3. ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ	37
3.4. ΦΟΡΟΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	44
3.5. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	45
Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4	
<i>ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ</i>	48
4.1. ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	48
<i>4.1.1. Το φορολογικό σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα</i>	48

<i>4.1.2. Το φορολογικό σύστημα στην Κύπρο</i>	51
4.2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	53
4.3. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	53
Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ	56
Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α	58

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το θέμα της φορολογίας και πρόκειται να ολοκληρωθεί μέσα από τέσσερα κεφάλαια.

Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται αναλυτικά το φορολογικό σύστημα της Κύπρου, η άμεση, η έμμεση και η διπλή φορολόγηση καθώς θα γίνει αναφορά και στο φορολογικό σύστημα γενικότερα.

Στο τρίτο καταγράφονται τα κριτήρια φορολογίας, αλλά και τα προβλήματα που προκύπτουν αναφορικά με τα φυσικά πρόσωπα.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται ένας σχολιασμός για το μέλλον του φορολογικού συστήματος στην Κύπρο και την Ελλάδα συσχετιζόμενα και με την υπάρχουσα οικονομική κρίση.

Τέλος η εργασία κλείνει με τον επίλογο, όπου καταγράφονται τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήξαμε μέσα από την ανάλυση και μελέτη της.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κύπρος βρίσκεται ανατολικά της Ελλάδας, νότια της Τουρκίας και δυτικά της Συρίας. Είναι το τρίτο μεγαλύτερο σε έκταση νησί της Μεσογείου μετά τη Σαρδηνία και τη Σικελία. Γεωγραφικά η Κύπρος μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει στη Νοτιοανατολική Ευρώπη ή στη Νοτιοδυτική Ασία. Ωστόσο, επειδή ιστορικά, πολιτιστικά και οικονομικά έχει δεσμούς με την Ευρώπη και ιδιαίτερα με την Ελλάδα, θεωρείται μέρος μόνο της Δύσης και της Ευρώπης.

Οι κάτοικοι της Κύπρου εντάσσονται –με βάση την καταγωγή, τη γλώσσα, την πολιτιστική παράδοση και το θρήσκευμα– σε μία από τις δύο κοινότητες που προβλέπονται από το Άρθρο 2 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, είτε την ελληνική είτε την τουρκική.

Η Κύπρος, επίσημα *Κυπριακή Δημοκρατία*, ιδρύθηκε το 1960, με βάση τις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, που προέβλεπαν την ανεξαρτητοποίηση της Κύπρου από τη Βρετανία, αποικία της οποίας αποτελούσε πριν. Το 1963, με αφορμή τις προτάσεις για τροποποιήσεις του συντάγματος των συμφωνιών Ζυρίχης, οι Τουρκοκύπριοι αυτοαπομονώθηκαν σε κλειστούς εδαφικούς θύλακες. Μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και την κατοχή του 1974, η Κυπριακή Δημοκρατία πρακτικά ελέγχει μόνο τα δύο τρίτα του νησιού, ενώ το βόρειο τρίτο κατέχεται παράνομα από την Τουρκία.

Το 2004 η Κυπριακή Δημοκρατία εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ένα τμήμα του εδάφους της να βρίσκεται υπό τουρκική κατοχή. Αυτό σημαίνει ότι το κοινοτικό κεκτημένο εφαρμόζεται μόνο στο ελεύθερο μέρος της Κύπρου. Δηλαδή, η συμφωνία ένταξης καλύπτει την ένταξη ολόκληρης της Κύπρου, αλλά υπάρχει πρόνοια ώστε το κοινοτικό κεκτημένο να εφαρμόζεται μόνο στις ελεύθερες περιοχές, διότι αυτές είναι που ελέγχει η κυπριακή κυβέρνηση. Η μη εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στο βόρειο τρίτο του νησιού έχει γεωγραφική ισχύ και όχι κοινωνική, και η τουρκική μειονότητα της Κύπρου απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα της ένταξης.

Ο πληθυσμός στις περιοχές της Κύπρου υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ανερχόταν στο τέλος του 2009 στις 803,2 χιλιάδες κατοίκους.

Το πολίτευμα της Κύπρου είναι Προεδρική Δημοκρατία. Αρχηγός κράτους και κυβέρνησης είναι ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας που εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία για περίοδο πέντε ετών. Σημειώνεται ότι οι Τουρκοκύπριοι από το 1963 αρνούνται τη συμμετοχή τους στην κυβέρνηση.

Όσον αφορά την οικονομία της, η Κύπρος ιστορικά ήταν μια γεωργική χώρα με ελάχιστους φυσικούς πόρους, η οποία μετατράπηκε από αγροτική σε οικονομία με ελαφρά βιομηχανία τη δεκαετία του '70-'80 και σε οικονομία υπηρεσιών τη δεκαετία του '90. Η τουρκική εισβολή στην Κύπρο ήταν ένα μεγάλο πλήγμα, αφού τα εδάφη που σφετερίστηκε ο τουρκικός στρατός συνεισέφεραν το 75% του ΑΕΠ εκείνο τον καιρό. Όμως η ανοδική οικονομική πορεία συνεχίστηκε στηριζόμενη κυρίως στις υπηρεσίες (τουρισμό, ναυτιλία, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες), οι οποίες συνεισφέρουν κατά 76% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).

Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τους ετήσιους ρυθμούς αλλαγής Μακροοικονομικών Μεγεθών από το 2008 μέχρι και το 2010.

Πίνακας 1. Ετήσιοι ρυθμοί αλλαγής Μακροοικονομικών Μεγεθών από το 2008 μέχρι και το 2010.

	2008	2009	2010
ΑΕΠ (%)	3,6	-1,7	0,8
Απασχόληση (%)	2,7	-0,8	0,0
Ανεργία (% ΑΕΠ)	3,6	5,3	6,8
Πληθωρισμός (%)	4,7	0,3	2,4
Παραγωγικότητα (%)	0,9	-0,9	0,8
Έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	17,7	8,5	6,1
Δημοσιονομικό έλλειμμα (-) / πλεόνασμα (+) (% ΑΕΠ)	+0,9	-6,0	-5,5
Δημόσιο χρέος (% ΑΕΠ)	48,3	58,0	60,6

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΥ

1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Η φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων είναι το «εργαλείο» που διαθέτει η Κυβέρνηση ενός Κράτους, προκειμένου να συγκεντρώσει έσοδα και να μπορέσει να ασκήσει το κυβερνητικό της έργο. Από την άλλη όψη του νομίσματος βρίσκονται οι δαπάνες (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου), που στηρίζονται στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει¹.

Η φορολογία ανάγεται στην αρχαιότητα. Στην πρωταρχική της μορφή συνδεόταν με την κατάκτηση ξένου εδάφους και ήταν ένας φόρος υποτέλειας, που επέβαλε ο κατακτητής στο λαό που υποδούλωνε για τη χρήση του εδάφους.

Η φορολογία έγινε για πρώτη φορά γνωστή στην Κίνα κατά το έτος 2000 π.Χ., ενώ στην Αρχαία Ελλάδα είχε τη μορφή της φορολογίας του κεφαλαίου μιας και αφορούσε κινητά και ακίνητα και ονομαζόταν *εισφορά*. Χρονικά τοποθετείται είτε στην εποχή του Σόλωνα (6^{ος} αιώνας π.Χ.) είτε στις αρχές του Πελοποννησιακού πολέμου (431-404 π.Χ.). Η *εισφορά*, όπως μαρτυρεί η λέξη, ήταν μια φορολογία ενός μέρους της ακίνητης περιουσίας. Η φορολογία ακινήτων είναι η αρχαιότερη μορφή φόρου, πράγμα που εξηγείται από το γεγονός ότι η ακίνητη περιουσία ήταν το κυριότερο είδος περιουσίας στις αρχαίες κοινωνίες.

Γι' αυτό και η φορολογία στην αρχική της μορφή επιβαλλόταν με βάση το μέγεθος της εδαφικής έκτασης. Η βάση της αργότερα επεκτάθηκε και συμπεριέλαβε και άλλα αντικείμενα φορολογίας. Το έδαφος στην αρχή του Μεσαίωνα ήταν το κυριότερο πλοιοπααραγωγικό μέσο που έφερνε το μεγαλύτερο μέρος του φορολογικού βάρους. Με

---

1. Σπύρου Σ. (2009), *Ορισμός της Φορολογίας*, ανάκτηση στις 25-5-2009 από:
<http://el.wikipedia.org>

την πάροδο όμως του χρόνου, που παρατηρείται μια ανάπτυξη του εμπορίου το οποίο δημιούργησε μεγάλες ποσότητες οικονομικών αγαθών, έχουμε διεύρυνση της φορολογικής βάσης, για να συμπεριληφθούν σε αυτή εκτός από τα ακίνητα και άλλα περιουσιακά στοιχεία.

Σήμερα χρησιμοποιούνται κατά κόρων οι λέξεις φόρος, τέλος ή τέλη, εισφορά, ή συνεισφορά, ή κράτηση, ή δασμός τελωνειακός, ή και δημοτικός φόρος. Όλες αυτές οι λέξεις που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή αλλά και από τον ίδιο το Νομοθέτη στους ισχύοντες νόμους για να προσδιορίσουν μια υποχρέωση του πολίτη προς το κράτος αποτελούν τη συγγενή έννοια που εκφράζεται με μια λέξη: *φόρος*. Επίσης στα διάφορα φορολογικά στοιχεία και έγγραφα αναγράφονται αυτές οι λέξεις και εκφράζονται συνήθως σε ποσοστά «επί τοις %» πάνω στην αξία των αγαθών ή των αμοιβών παρεχόμενων υπηρεσιών, ή στην αξία των λογαριασμών των ξενοδοχείων ή των εισιτηρίων κινηματογράφων και θεάτρων ή των συναλλαγματικών κτλ., με διευκρινίσεις ότι πρόκειται για Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), χαρτόσημο, δημοτικό φόρο, φόρο ειδών πολυτελείας κτλ.

Στην πράξη όταν καπνίζουμε, όταν αγοράζουμε από το εμπόριο τρόφιμα, ποτά ή είδη ρουχισμού και υπόδησης, το αυτοκίνητό μας, τα διάφορα ηλεκτρικά είδη, όταν κτίζουμε μια οικοδομή, όταν ψυχαγωγούμαστε στο θέατρο και γενικά σε κάθε οικονομική εκδήλωσή μας, από την πιο απλή, δηλαδή μια αίτηση σε δημόσια υπηρεσία ή ένα πιστοποιητικό Δημόσιας Αρχής, μέχρι τη μεταβίβαση ενός ακινήτου, πρέπει να γνωρίζουμε ότι ένα μέρος ή ποσοστό στην αξία ή την αμοιβή που καταβάλλουμε ή και λαμβάνουμε αντιπροσωπεύει κάποιο φόρο προς το Δημόσιο, το Δήμο και την Κοινότητα ή άλλο Ν.Π.Δ.Δ.. Μπορούμε, λοιπόν, από την πράξη να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι *φόρος είναι ένα ποσό χρημάτων που ο φορολογούμενος καλείται να καταβάλει και που το Κράτος επιβάλλει αλλά και αξιώνει νόμιμα να εισπράξει βασιζόμενο στις εκδηλώσεις μας που έχουν οικονομικό περιεχόμενο*.

Ο φόρος, λοιπόν, και η επιβολή μιας φορολογίας αποτελεί νόμιμο δικαίωμα και αξίωση του κράτους, που εκτείνεται σε όλη την επικράτεια και σε όλους τους πολίτες της κάθε χώρας. Το ίδιο αυτό δικαίωμα ασκούν, αλλά κατόπιν εξουσιοδότησης από το Κράτος, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και κατά κύριο λόγο οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης –οι Δήμοι και οι Κοινότητες–, αλλά για τις τοπικές ειδικότερα φορολογίες και τέλη.

Ο ακριβής καθορισμός της έννοιας του φόρου είναι δύσκολος, τόσο για τη Δημόσια Οικονομική όσο και για το Δημοσιονομικό Δίκαιο.

Τα δημοσιονομικά φαινόμενα, μέσα στα οποία και ο φόρος, παίρνουν διαφορετική μορφή ανάλογα με την εποχή και τη χώρα που αναφέρονται, γιατί παρακολουθούν την οργάνωση και λειτουργία, κατά τόπο και χρόνο, όσο και τη μορφή και εξέλιξη της οικονομίας κάθε χώρας. Άλλη η έννοια του φόρου στην Αρχαιότητα, άλλη στο Μεσαίωνα, άλλη στα σοσιαλιστικά κράτη, άλλη στα δικτατορικά (γιατί εκεί ειδικότερα υπάρχει διάφορος τρόπος αντιμετώπισης του φόρου), άλλη στα κράτη ελεύθερης οικονομίας κτλ.

Η εκλογή και επιλογή των διαφόρων μορφών του φόρου στηρίζεται τόσο σε νομικούς και σε δημοσιονομικούς, όσο και σε οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους. Επίσης, σε ποια έκταση έχει δικαίωμα το κράτος να επιβάλλει φόρους εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση αυτού, γιατί το μέγεθος των δαπανών που θα ικανοποιήσει με τα ποσά των φόρων που θα εισπράξει, εξαρτάται από αυτήν. Ακόμη, το μέγεθος των δαπανών αυτών, που θα καλύψει το κράτος, επιδρά πάνω στο ύψος των εσόδων που θα επιδιώξει να πραγματοποιήσει αυτό από τους φόρους. Η μορφή των φόρων και η διαμόρφωσή τους προσαρμόζεται στο χαρακτήρα και τις συνθήκες του λαού, ανταποκρινόμενη στις οικονομικές δραστηριότητές του, χωρίς να εμποδίζει την ανάπτυξη και την πρόοδο της οικονομίας, καθώς και την πραγμάτωση της φορολογικής δικαιοσύνης. Τέλος, η επιβολή του φόρου εξαρτάται από τη φορολογική πολιτική του κράτους.

Κατά τον Αριστοτέλη το κράτος δεν αποτελεί ένωση πολιτών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και αμοιβαία συνδρομή αυτών, γιατί το κράτος είναι κάτι το ανώτερο, κάτι που υπάρχει πάνω από το άτομο. Σκοπός του κράτους είναι η αρετή και η ηθικά ωραία ζωή και τελειοποίηση του χαρακτήρα των πολιτών. Το συμπέρασμα κατά τον Αριστοτέλη είναι, ότι αυτός που κατέχει πολλά πρέπει να εισφέρει στο κράτος πολλά και εκείνος που κατέχει λίγα πρέπει να εισφέρει λίγα. Το συμπέρασμα λοιπόν δεν είναι άλλο από την επιβολή της προοδευτικής φορολογίας στους πολίτες όπως την εννοούμε στην εποχή μας. Αυτός ο κανόνας εφαρμόστηκε στην πράξη με τους Νόμους του Σόλωνα στην αρχαιότητα.

Σύμφωνα με άλλη θεωρία, αυτή της ωφέλειας και του ανταλλάγματος που έχει τις ρίζες της στις Αρχές της Γαλλικής Επανάστασης, αποτελεί την εισφορά του ατόμου για τα πλεονεκτήματα που αντλεί από την κοινωνική συμβίωση και που τα παρέχει το κράτος.

Κατά τη θεωρία της ασφάλειας, ο φόρος είναι ένα είδος ασφαλίστρου, που καταβάλλει ο πολίτης προς το δημόσιο για την προστασία της ζωής και της περιουσίας του, που του παρέχει το κράτος.

Σύμφωνα με τη θεωρία της θυσίας, η πληρωμή του φόρου αποτελεί ηθική υποχρέωση του πολίτη-φορολογούμενου προς την κοινωνία και το κράτος και αποβλέπει στην κοινωνική περιουσιακή εξίσωση και στην σοσιαλιστικοποίηση.

Η σύγχρονη θεωρία περί φόρου διδάσκει ότι ο φόρος θεμελιώνεται πάνω στην οργανωτική ανάγκη ύπαρξης του κράτους για την κοινωνική συμβίωση και πρόοδο των ανθρώπων. Η έννοια του φόρου μπορεί να καθοριστεί μόνο για μια δεδομένη περίοδο και για ένα κράτος και πολιτικό καθεστώς.

Οι λειτουργίες του φόρου είναι πολλές. Οι σκοποί του είναι οικονομικοί, κοινωνικοί, πολιτικοί και η επιβολή της δικαιοσύνης με τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος. Η έννοια λοιπόν του φόρου είναι πολύμορφη και πολυσύνθετη. Όλες οι πλευρές του φόρου πρέπει να ερευνώνται για τον επιστημονικό προσδιορισμό της, δηλαδή η κοινωνική, πολιτική, οικονομική, διοικητική και νομική. Η δικαιολογία του φόρου, ο συντελεστής του, ο προορισμός και οι συνέπειές του δεν είναι ομοιόμορφες και δεν ισχύουν για όλους τους καιρούς και τις χώρες. Έχουμε μια ριζική μεταμόρφωση στο χαρακτήρα του φόρου κατά το πέρασμα των αιώνων. Άλλη η πρακτική του αξία πριν από τον 19^ο αιώνα και άλλη η σημερινή.

Καταλήγουμε λοιπόν στο ότι ο φόρος είναι η, με σαφώς καθορισμένες διατάξεις και χωρίς ειδικό αντάλλαγμα, εισφορά των πολιτών προς το κράτος για την κάλυψη των δημοσίων αναγκών στις οποίες περιλαμβάνονται κοινωνικοπολιτικοί και οικονομικοί σκοποί.

Ο φόρος:

- α) επιβάλλεται με νόμο για να εξασφαλισθούν, με τα οικονομικά μέσα που θα προκύψουν από την επιβολή του, η λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και έχει ως μέτρο τις απαραίτητες γι' αυτές δαπάνες και
- β) αποτελεί μέσο εξασφάλισης δίκαιης και ίσης κατανομής των δημοσίων δαπανών μεταξύ των πολιτών, οι οποίοι έχουν καθήκον να καταβάλλουν τη δίκαιη και ίση αυτή εισφορά προς το κράτος, όπως έχει καθοριστεί από τους νόμους. Κατά τη σύγχρονη αντίληψη ο φόρος ασκεί λειτουργία οικονομική, δημοσιονομική και κοινωνικοπολιτική. Αποτελεί δικαίωμα του κράτους η επιβολή βαρών προς ικανοποίηση αντιστοι-

χων αναγκών του. Δικαίωμα του κράτους είναι να λαμβάνει χρήμα και μέρος ακόμη της περιουσίας των φορολογούμενων πολιτών. Στη συνέχεια ο φόρος συντελεί στην ικανοποίηση των γενικών αναγκών του κράτους².

Σήμερα, η ακίνητη περιουσία διακρίνεται στα διάφορα στοιχεία της και επιβάλλονται φόροι περισσότερο ορθολογιστικοί κυρίως στις κατ' ιδίαν πηγές της περιουσίας και όχι στο σύνολο της ακίνητης περιουσίας. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχει εξαφανιστεί η φορολογία των ακινήτων. Σε πολλές χώρες το πατροπαράδοτο είδος της φορολογίας του εδάφους αποτέλεσε τη βάση για μια αξιόλογη ανάπτυξη της φορολογίας της ακίνητης περιουσίας κάτω μάλιστα από τις οικονομικο-δημοσιονομικές ανάγκες της συγκεκριμένης χώρας που εφαρμόζει το εν λόγω φορολογικό σύστημα.

Στις περισσότερες χώρες η κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή είναι το έδαφος. Αυτό είναι κατά κάποιο τρόπο απαραίτητο για κάθε οικονομική δραστηριότητα. Έτσι, τα αστικά ακίνητα είναι απαραίτητα για την εκτέλεση και ανάπτυξη της εργασίας και του κεφαλαίου και την ανέγερση οικοδομών, ενώ τα αγροτικά είναι η πηγή των τροφίμων και πολλών ειδών ένδυσης.

Συνεπώς, το έδαφος είναι ένας παράγοντας παραγωγής καθ' όσον τα στοιχεία που πρέπει να συνδυαστούν για την παραγωγή οικονομικών αγαθών είναι οι υπηρεσίες του εδάφους, της εργασίας, του κεφαλαίου και των επιχειρήσεων. Και ενώ ο εργάτης, ο κεφαλαιούχος και ο επιχειρηματίας συνεισφέρουν στην παραγωγή, ο ιδιοκτήτης υποστηρίζεται ότι δεν συνεισφέρει, αλλά απλούστατα οικειοποιείται τις φυσικές πλουτοπαραγωγικές πηγές και δεν δημιουργεί αυτές ή την αξία τους.

Γι' αυτό στη γνώμη ορισμένων οικονομολόγων ότι το έδαφος έχει κόστος παραγωγής και δεν είναι δώρο της φύσης, όπως το θεώρησε ο David Ricardo, υποστηρίχθηκε η άποψη ότι το έδαφος, του οποίου η αξία αυξάνει με την εξέλιξη και την πρόοδο της κοινωνίας, είναι ένα οικονομικό αγαθό χωρίς κόστος παραγωγής ειδικά κατάλληλο για φορολογία³.

Καίτοι η ύπαρξη μιας καλής και δίκαιης φορολογίας δεν είναι τόσο θέμα της οικονομικής επιστήμης όσο θέμα προσωπικής φιλοσοφίας, εν τούτοις υπάρχουν αρχές που αναπτύχθηκαν με την πάροδο των χρόνων και που παρέχουν χρήσιμα πλαίσια μέσα

---

2. Σέλλας Σ. (2009), *Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα*, σελ. 26-29.

3. Παρούτσας Α. (2006), *Η Φορολογία της Ακίνητης Περιουσίας*, σελ. 17-20.

στα οποία μπορεί να γίνεται συζήτηση για την ύπαρξη φορολογικής δικαιοσύνης.

Η μία είναι η αρχή της φοροδοτικής ικανότητας και η άλλη της απολαμβανόμενης ειδικής ωφέλειας. Η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας δέχεται, ότι η κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών είναι δίκαιη εφόσον εφαρμόζονται οι εξής δύο αρχές: α) η αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας που ορίζει ότι τα άτομα που βρίσκονται κάτω από όμοιες συνθήκες πρέπει να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση και β) η αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας που ορίζει ότι τα άτομα που βρίσκονται κάτω από ανόμοιες συνθήκες πρέπει να έχουν διαφορετική μεταχείριση.

Με βάση τη δεύτερη αρχή, ο καταμερισμός του φόρου γίνεται ανάλογα με τις ειδικές ωφέλειες που προσφέρονται στο φορολογούμενο. Έτσι, ο περισσότερο ωφελούμενος από τις διάφορες δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. οι υπηρεσίες για την παροχή αστυνομικής και πυροσβεστικής προστασίας) πρέπει να πληρώσει περισσότερο φόρο καίτοι ο λιγότερο ωφελούμενος μπορεί να είναι επίσης ικανός να συνεισφέρει στο δημόσιο ταμείο. Σε γενικές γραμμές, η αρχή της φοροδοτικής ικανότητας δικαιολογεί οπωσδήποτε τη φορολογία της ακίνητης περιουσίας.

Με άλλα λόγια, η ικανότητα που συνδεόταν με την κατοχή περιουσίας αποτέλεσε στην αρχαιότητα το μέτρο φορολογικής δικαιοσύνης. ενώ το ίδιο θα πρέπει να ειπωθεί και στα χρόνια μας ότι, δηλαδή, η φορολογία των ακινήτων επιβάλλεται σαν μια εκδήλωση των σύγχρονων ιδεών σε σχέση με την φορολογική ικανότητα παρότι πολλοί νομίζουν ότι η κατοχή ακινήτων δεν σημαίνει ότι αυτοί που υποχρεούνται να πληρώσουν έχουν απαραίτητος και την φοροδοτική ικανότητα⁴.

Σημειώνεται ότι η φορολογία στα φορολογικά συστήματα της Ευρώπης είναι περισσότερο προσωπική από την αντίστοιχη στις ΗΠΑ. Κατά κανόνα στις χώρες της Ευρώπης η περιουσία ενός ανθρώπου αποτελεί ένδειξη της φοροδοτικής του ικανότητας, ενώ στην Αμερική το σύστημα της φορολογίας δεν έχει τόσο αυστηρά προσωπικό χαρακτήρα⁵.

---

4. Καράγιωργας Δ. Π., *Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί*, σελ. 249-251.

5. Παρούτσας Αθανάσιος, *Η Φορολογία της Ακίνητης Περιουσίας*, σελ. 22-23.

1.1.1. Άλλοι ορισμοί

Η φορολογική βάση

Η φορολογική βάση είναι το μέγεθος βάση του οποίου υπολογίζεται το ποσό του φόρου που πρέπει να καταβάλει ο κάθε φορολογούμενος. Τα τρία οικονομικά χαρακτηριστικά του φορολογούμενου, που χρησιμοποιούνται ως φορολογική βάση, είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη.

Η φορολογούμενη μονάδα

Η φορολογούμενη μονάδα είναι το πρόσωπο του οποίου τα χαρακτηριστικά χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού των φόρων. Τα πρόσωπα χωρίζονται σε φυσικά και νομικά.

Ο φορολογικός συντελεστής, μέσος και οριακός φορολογικός συντελεστής

Ο φορολογικός συντελεστής είναι ο φόρος που αντιστοιχεί σε κάθε μια μονάδα φορολογικής βάσης. Μέσος φορολογικός συντελεστής είναι ο λόγος του φόρου που καταβάλλεται συνολικά από μια φορολογούμενη μονάδα προς τη συνολική αξία της φορολογικής βάσης. Οριακός φορολογικός συντελεστής είναι ο πρόσθετος φόρος που πρέπει να καταβληθεί για κάθε μια νέα μονάδα αύξησης της φορολογικής βάσης.

1.2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Οι φόροι επιβάλλονται από το κράτος, το δημόσιο τομέα, προς τον ιδιωτικό τομέα. Με αυτή την έννοια οι φόροι αποτελούν αναγκαίο «κακό» για τον άνθρωπο και τις επιχειρήσεις. Επίσης οι δημόσιοι φορείς κάνουν μια γενική αντιπαροχή προς τους ιδιωτικούς φορείς που περιλαμβάνει όλες τις δημόσιες δαπάνες. Δεν υπάρχει ειδική αντιπαροχή που να συνδέεται με το ποσό του φόρου που πληρώνει το κάθε πρόσωπο. Μπορούμε σ' αυτό το σημείο να διακρίνουμε δύο βασικά χαρακτηριστικά:

Οι φόροι αποτελούν *αναγκαστικό μέσο* μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα.

Οι φόροι αποτελούν *μέσο μονομερές*, δηλαδή μέσο που συνεπάγεται μόνο παροχή από τους δημόσιους φορείς, χωρίς ειδική αντιπαροχή των τελευταίων στους πρώτους.

Οι φόροι διακρίνονται αρχικά σε δύο είδη, ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογουμένου. Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε σε άμεση φορολόγηση-

άμεσους φόρους, όταν τα έσοδα του κράτους λαμβάνονται βάσει κλίμακας εισοδήματος, φορολογώντας πιο επιθετικά όσους λαμβάνουν μεγάλα εισοδήματα και πιο συντηρητικά όσους λαμβάνουν μικρά⁶.

Αναφερόμαστε σε έμμεση φορολόγηση – έμμεσους φόρους, όταν τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος, εφόσον δεν είναι εύκολη η διάκριση στο εισόδημα ή για ποικίλους άλλους λόγους⁷.

1.3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΓΕΝΙΚΑ

Οι φόροι αποτελούν ένα από τα βασικότερα μέσα που διαθέτει το κράτος για την υλοποίηση των στόχων του. Οι φόροι δεν επιβάλλονται μόνο για να μπορεί το κράτος να χρηματοδοτήσει τις δαπάνες του. Ο στόχος αυτός θα ήταν δυνατό να επιτευχθεί και με άλλα μέσα. Με την επιβολή των φόρων το κράτος αποβλέπει στην υποκατάσταση ιδιωτικής δαπάνης με δημόσια. Στη συνέχεια το κράτος μπορεί να δαπανήσει ή όχι τα φορολογικά του έσοδα. Οι φόροι είναι ένα βασικό μέσο με το οποίο το κράτος επιδιώκει την επίτευξη όλων των στόχων του. Αυτό φαίνεται καλύτερα από τις τρεις βασικές λειτουργίες τους.

Ταμειευτική λειτουργία: Το κράτος χρειάζεται πόρους για να χρηματοδοτήσει τις δαπάνες του και να προσφέρει τις διάφορες υπηρεσίες του δωρεάν στο κοινωνικό σύνολο. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των πόρων προέρχεται από τη φορολογία, αφού εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των συνολικών τρεχόντων εσόδων.

Οικονομική λειτουργία: Χρησιμοποίηση της φορολογίας ως μέσο άσκησης οικονομικής πολιτικής. Πχ. Επίτευξη επιπέδου πλήρους απασχόλησης, καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθωρισμού, προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Κοινωνική λειτουργία: Χρησιμοποίηση της φορολογίας ως μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Πχ. Αναδιανομή του εισοδήματος, βοήθεια των ασθενέστερων τάξεων.

1.4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΒΑΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

Υπάρχουν αρκετές κατηγορίες φόρων έτσι ώστε το κράτος να μπορεί να πετύχει τον γενικό του στόχο. Αυτός ο στόχος εμπεριέχει αρκετές πτυχές, μερικές από τις οποίες ανα-

---

6. Παπακυριάκου Θ. (2008), *Νομικά θέματα Φορολογίας*, Σταμούλης.

7. Forum Training (2008), *Φορολογικός Έλεγχος*, ανάκτηση στις 25-5-2009 από <http://www.forum-training.gr/LawsList.aspx?C=60&A=51>

φέραμε πιο πάνω και θα αναλύσουμε πιο κάτω. Λόγω του συστήματος των στόχων υπάρχει το σύστημα φορολογίας για να υπάρχει αποτελεσματικότητα.

Οι διάφορες κατηγορίες φόρων είναι:

Φόρος εισοδήματος, δαπάνης και περιουσίας: Ο φόρος εισοδήματος και ο φόρος δαπάνης ανήκουν στην κατηγορία της τρέχουσας παραγωγής, ενώ ο φόρος περιουσίας υπονοεί φόρο για ιδιοκτησία ή μεταβίβαση περιουσίας. Η ταξινόμηση γίνεται ανάλογα με ποιο χαρακτηριστικό της φορολογούμενης μονάδας χρησιμοποιείται ως φορολογική βάση. Υποκατηγορίες αυτών, θα αναφέρουμε πιο κάτω.

Άμεσοι και Έμμεσοι φόροι: Η ταξινόμηση αυτή στηρίχθηκε κατά καιρούς σε διάφορα κριτήρια. Ένα από τα κριτήρια είναι εάν ο φόρος επιβαρύνει το άτομο πάνω στο οποίο επιβάλλεται (άμεσος), ή αν μεταβιβάζεται σε άλλους φορολογούμενους (έμμεσος). Ένα άλλο κριτήριο είναι η πρόθεση του νομοθέτη. Εάν ο νομοθέτης είχε την πρόθεση να επιβαρύνει το πρόσωπο πάνω στο οποίο επιβαλλόταν ο φόρος (άμεσος), ή πρόθεσή του ήταν να μετακυλιστεί και να βαρύνει άλλα πρόσωπα (έμμεσος). Πάντως στην πράξη, ως άμεσοι συνήθως θεωρούνται οι φόροι εισοδήματος και οι φόροι περιουσίας, ενώ ως έμμεσοι θεωρούνται οι φόροι δαπάνης.

Προσωπικοί και Αντικειμενικοί φόροι: Προσωπικοί είναι οι φόροι που υπολογίζονται όχι μόνο βάση του μεγέθους της φορολογικής βάσης κάθε φορολογούμενης μονάδας αλλά λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της κάθε μονάδας. Πχ. Λαμβάνοντας υπόψη την υγεία του φορολογούμενου, τη σύνθεση της οικογένειας του. Αντικειμενικοί είναι οι φόροι που στον υπολογισμό τους δεν λαμβάνεται υπόψη καμία ιδιαιτερότητα του φορολογούμενου.

Αναλογικοί, Προοδευτικοί και Αντίστροφα Προοδευτικοί φόροι: Η ταξινόμηση αυτή γίνεται με βάση τη φύση του φορολογικού συντελεστή. Οι φόροι ονομάζονται αναλογικοί όταν ο μέσος φορολογικός συντελεστής τους δεν μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η φορολογική βάση. (π.χ. ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων, οι φόροι δαπάνης). Ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογικής βάσης, η φορολογική υποχρέωση υπολογίζεται με τον ίδιο συντελεστή. Στην περίπτωση αυτή ο μέσος φορολογικός συντελεστής ισούται με τον οριακό φορολογικό συντελεστή. *Προοδευτικοί ονομάζονται οι φόροι που ο μέσος φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται ανάλογα με το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Αυξάνεται καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση και μειώνεται καθώς μειώνεται η φορολογική βάση (π.χ. ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων).* Η μεταβολή του φορολογικού συν-

τελεστή στην πράξη δεν είναι συνεχής αλλά κλιμακωτή. Για την εφαρμογή του προοδευτικού φόρου η φορολογική βάση διαιρείται σε κλιμάκια για καθένα από τα οποία εφαρμόζεται διαφορετικός οριακός συντελεστής. Στην περίπτωση αυτή ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από το μέσο φορολογικό συντελεστή. Αντίστροφα προοδευτικοί είναι οι φόροι που καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση μειώνεται ο μέσος φορολογικός συντελεστής. Εδώ ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι μικρότερος του μέσου.

Φόροι της Κεντρικής Διοίκησης (κρατικοί φόροι), φόροι για τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση) και φόροι για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικοί και κοινοτικοί φόροι). Η ταξινόμηση αυτή γίνεται με βάση το δημόσιο φορέα για τον οποίο επιβάλλονται⁸.

1.5. ΔΙΠΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

Διπλή φορολόγηση για την ίδια συναλλακτική δραστηριότητα δε νοείται σε καμία περίπτωση. Εάν για κάποιο λόγο αυτό συμβεί, δικαιούται ο φορολογούμενος να το γνωστοποιήσει και να ζητήσει συμψηφισμό του καταβληθέντος φόρου.

Περιπτώσεις διπλής φορολόγησης προκύπτουν συνήθως όταν ένα πρόσωπο διενεργεί συναλλακτικές δραστηριότητες και στη χώρα μόνιμης κατοικίας του και σε άλλη χώρα. Για την αποφυγή του φαινομένου αυτού το κράτος έχει προβλέψει ασφαλιστικές δικλείδες. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί πως όταν σε μία συναλλαγή επιβάλλεται φόρος, δεν είναι δυνατόν για την ίδια συναλλαγή να επιβληθεί τέλος ή χαρτόσημο και το αντίστροφο. Για παράδειγμα, στην αγορά κατοικιών καταβάλλεται φόρος, ενώ στην ενοικίαση χαρτόσημο (το οποίο σταδιακά καταργείται)⁹.

---

8. ΣΔΟΕ. (2008), *Φορολογικός Έλεγχος*, ανάκτηση στις 25-5-2009 από http://www.taxheaven.gr/show_law.php?id=2059.

9. ΠΟΛ.1197/28.9.2007, *Προσωρινός φορολογικός έλεγχος - Όρια της ελεγκτικής αρμοδιότητας των ΔΟΥ, του ΕΘΕΚ, των ΠΕΚ και του ΣΔΟΕ*.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

2.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΟΣ «ΚΑΛΟΥ» ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το φορολογικό σύστημα πρέπει να εξασφαλίζει αρκετά έσοδα στο κράτος. Αρκετά όσα χρειάζονται για να πετύχει το κράτος τους στόχους του. Το κράτος δεν πρέπει να κάνει σπατάλες, ούτε λανθασμένες κινήσεις για ιδιοτελείς σκοπούς της όποιας κυβέρνησης. Τα πρόσωπα φυσικά και νομικά δεν πρέπει να υποχρεούνται στην καταβολή αδικαιολόγητα υψηλών φόρων.

Το φορολογικό σύστημα πρέπει επίσης να είναι αποτελεσματικό, να είναι με τέτοιο τρόπο διαμορφωμένο ούτως ώστε να οδηγεί στην ταυτόχρονη υλοποίηση όλων των στόχων που θέτει το κράτος, η εκάστοτε κυβέρνηση, αποτελεσματικά, να εμπεριέχει τη χρυσή τομή μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών στόχων. Να είναι και αποτελεσματικό και δίκαιο. Εκτενέστερη ανάλυση θα κάνουμε πιο κάτω για όλους τους στόχους.

Λόγω της πολυσυνθετότητας των στόχων, αναγκαστικά το φορολογικό σύστημα φέρει κάποιο βαθμό πολυπλοκότητας. Όπως θα δούμε και στη συνέχεια, οι βασικοί στόχοι της κάθε κοινωνίας συγκρούονται μεταξύ τους. Η πραγματοποίηση του ενός στόχου παρεμποδίζει την πραγματοποίηση του άλλου. Ένας φόρος μπορεί να βοηθά προς μία κατεύθυνση και ένας άλλος φόρος να βοηθά προς μία άλλη κατεύθυνση. Για παράδειγμα, ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι μας επιτρέπει να διαφοροποιήσουμε την επιβάρυνση των διάφορων κατηγοριών νοικοκυριών, με βάση τα διάφορα χαρακτηριστικά τους. Οι φόροι δαπάνης έχουν το πλεονέκτημα ότι επιτρέπουν τη διαφοροποίηση της επιβάρυνσης των διάφορων επιμέρους προϊόντων.

Η πολυπλοκότητα σε ένα «καλό» φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι όσο το δυνατό περιορισμένη. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι όσο γίνεται απλό και διαφανές. Να είναι κατανοητό από τα άτομα, να έχει μικρό κόστος διοίκησης. Πρέπει να αποθαρρύνει τη φοροδιαφυγή. Η καλή οργάνωση, η μηχανογράφηση, τα αυστηρά μέτρα οπωσδήποτε πε-

ριορίζουν τη φοροδιαφυγή, η οποία δημιουργεί σοβαρότατα προβλήματα στην οικονομία. (αθέμιτο ανταγωνισμό, άνιση διανομή του εισοδήματος, γενικά αναποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος κ.ά.).

2.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Ένα γνωστό χαρακτηριστικό της *φορολογίας* είναι ο ευκαιριακός χαρακτήρας των διατάξεων. Κάθε κυβέρνηση ακολουθεί το δικό της φορολογικό πρόγραμμα και είναι δυνατόν εντός της ίδιας κυβερνητικής θητείας μπορεί να ανατραπεί από έτος σε έτος, ενώ σύνηθες φαινόμενο είναι και η ύπαρξη αντιφατικών διατάξεων και εγκυκλίων.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, πολλοί από τους προαναφερθέντες φόρους μπορεί να έχουν ήδη καταργηθεί και σε άλλους να έχει διαφοροποιηθεί το πεδίο εφαρμογής τους. Κλίμακες μπορεί να αναπροσαρμόζονται προς εξυπηρέτηση του κυβερνητικού προγραμματισμού και οι φορολογικοί συντελεστές να διαφέρουν από έτος σε έτος. Συνεπώς καλό είναι οι ενδιαφερόμενοι με ζητήματα σχετικά με τη φορολογία να έχουν συνδρομή σε κάποιο λογιστικό περιοδικό που να τους στέλνει όλες τις νέες αναθεωρήσεις και μεταβολές στις ισχύουσες διατάξεις¹⁰.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των φορολογικών διατάξεων, κυρίως στην Ελλάδα, είναι ο αφαιρετικός και γενικόλογος τρόπος σύνταξής τους, ώστε να ερμηνεύονται κατόπιν με εγκυκλίους (που πολλές φορές έχουν αναδρομική ισχύ με ότι αυτό συνεπάγεται, ή να ορίζουν το ακριβώς αντίθετο από το κοινώς αντιληπτό), ή να ερμηνεύονται σύμφωνα με την προσωπική κρίση των ελεγκτών κατά τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου.

Το ζήτημα της επίλυσης των οικονομικών διαφορών, δυστυχώς, είναι τελείως αποκομμένο από το ζήτημα της ερμηνείας των διατάξεων. Αυτό σημαίνει, πως πέρα από τη δυνατότητα συμβιβασμού, η μόνη οδός επίλυσης των διαφορών είναι η δικαστική οδός. Το γεγονός αυτό δημιουργεί και ποικίλλα προβλήματα στους ισολογισμούς των εταιριών που προσπαθούν να ισορροπήσουν ανάμεσα στη συντηρητική λογιστική των ελληνικών νόμων και τα επιτακτικώς εφαρμοζόμενα πλέον Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

Αυτό συμβαίνει διότι επηρεάζονται οι σχηματιζόμενες προβλέψεις (τις οποίες επη-

---

10. Σπύρου Π. (2008), *Φορολογικός έλεγχος*. ανάκτηση στις 22-5-2009 από http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=209527

ρεάζουν οι οικονομικές διαφορές που μπορεί να εκκρεμούν για χρόνια στα δικαστήρια). Οι προβλέψεις κατ' επέκταση επηρεάζουν και τα αποτελέσματα της επιχείρησης και μπορεί να αποτελέσουν πεδίο σχολιασμού για τον ορκωτό ελεγκτή που θα κληθεί να ελέγξει τις καταστάσεις της (με ότι αυτό συνεπάγεται).

2.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΙΚΑ

1. Ο φόρος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος, κατά τις διακρίσεις που ορίζει αυτός ο νόμος.

2. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.

3. Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή, ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτησή του.

4. Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προέλευσής του διακρίνεται κατά τις επόμενες κατηγορίες ως εξής:

A-B. Εισόδημα από ακίνητα.

Γ. Εισόδημα από κινητές αξίες.

Δ. Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.

Ε. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.

ΣΤ. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Z. Εισόδημα από υπηρεσίες ελεύθερων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

5. Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επί μέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α έως Z της προηγούμενης παραγράφου, τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο είτε κατά το οικονομικό έτος το προηγούμενο από τη φορολογία, είτε κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος, το οποίο έληξε μέσα στο προηγούμενο από τη φορολογία οικονομικό έτος.

Κατά την άθροιση αυτή συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επί μέρους εισοδημάτων. Ειδικά, το αρνητικό στοιχείο (ζημία) του εισοδήματος από εμπορικές και γεωργικές επιχειρήσεις, που προκύπτει από βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) που τηρούνται επαρκώς και ακριβώς, αν δεν καλύπτεται με συμψηφισμό θετικού στοιχείου εισοδήματος άλλης πηγής, είτε γιατί δεν υπάρχει τέτοιο στοιχείο εισοδήματος είτε γιατί αυτό που υπάρχει είναι ανεπαρκές, με-

ταφέρεται για να συμψηφισθεί ολόκληρο στην πρώτη περίπτωση ή κατά το υπόλοιπο αυτού στη δεύτερη, διαδοχικώς στα πέντε (5) επόμενα οικονομικά έτη κατά το υπόλοιπο που απομένει κάθε φορά, με την προϋπόθεση ότι κατά τα έτη αυτά τα βιβλία του υπόχρεου τηρούνται επαρκώς και ακριβώς.

Τα παραπάνω εφαρμόζονται αναλόγως και για το αρνητικό στοιχείο (ζημία) του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις που προκύπτει από επαρκή και ακριβή βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κ.Β.Σ., το οποίο μεταφέρεται για να συμψηφισθεί διαδοχικώς στα τρία (3) επόμενα οικονομικά έτη.

6. Αρνητικό στοιχείο εισοδήματος από πηγή που βρίσκεται στην αλλοδαπή συμψηφίζεται μόνο με θετικά εισοδήματα του φορολογουμένου που προκύπτουν στην αλλοδαπή.

7. Εισοδήματα από την εκμίσθωση ακινήτων και από τόκους δανείων και τα οποία αποδεδειγμένα δεν έχουν εισπραχθεί από το δικαιούχο, επιτρέπεται να μη συνυπολογίζονται στο συνολικό καθαρό εισόδημά του, εφόσον εκχωρηθούν στο Δημόσιο χωρίς αντάλλαγμα. Η εκχώρηση γίνεται με απλή έγγραφη δήλωση του υπόχρεου σε φόρο, η οποία υποβάλλεται στον αρμόδιο για τη φορολογία του προϊστάμενου της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας μέσα στο οικονομικό έτος στο οποίο τα εισοδήματα αυτά υπόκεινται σε φόρο. Μαζί με τη δήλωση αυτή παραδίδονται στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας τα αποδεικτικά έγγραφα της εκχωρούμενης απαίτησης και με την ίδια δήλωση ο εκχωρών βεβαιώνει ότι δεν κατέχει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο.

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης:

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο έχει υποχρέωση να υποβάλλει δήλωση, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά του υπερβαίνει το ποσό των 19.500€.

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης για τα εισοδήματά τους, ανεξάρτητα από το αν υπόκεινται ή όχι σε φόρο κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι και:

- α) Οι κύριοι ή κάτοχοι επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή ημιφορτηγού, εκτός από αγροτικό ημιφορτηγό, ή αυτοκινήτου μικτής χρήσης, ή αυτοκινήτου τύπου Jeep ή αεροσκάφους, κότερου ή θαλαμηγού ή ακάτου ή σκαφών αναψυχής, καθώς και όσοι έχουν στη διάθεσή τους για τις ατομικές ή οικογενειακές τους ανάγκες τέτοιου είδους μεταφορικά μέσα, τα οποία ανήκουν είτε στη σύζυγό τους είτε στα μέλη που

τους βαρύνουν, είτε σε εταιρίες στις οποίες αυτοί μετέχουν ως εταίροι, διαχειριστές εταίροι, ή είναι πρόεδροι ή διοικητές.

- β) Όσοι διατηρούν στην προσωπική τους υπηρεσία ένα ή και περισσότερα πρόσωπα ως μισθωτούς.
- γ) Όσοι ασκούν ατομική επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα.
- δ) Όσοι μετέχουν σε προσωπική ή περιορισμένης ευθύνης εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία ή αστική εταιρία που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα.
- ε) Όσοι έχουν εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων πάνω από διακόσιες χιλιάδες ευρώ το έτος.
- ε) Όσοι αγοράζουν ακίνητα ή ανεγείρουν οικοδομή.
- στ) Όσοι διατηρούν μία ή περισσότερες δευτερεύουσες κατοικίες με συνολική επιφάνεια πάνω από 150 μ², ή κατοικούν σε οικοδομή με επιφάνεια πάνω από 200 μ².
- ζ) Όσοι έχουν άδεια της αρμόδιας αρχής να πωλούν αγαθά πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές.
- η) Όσοι κατέχουν ή καλλιεργούν ορισμένη έκταση γεωργικής γης, καθώς και όσοι εισπράττουν επιστρεφόμενο φόρο προστιθέμενης αξίας. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η ελάχιστη έκταση, σε σχέση με το είδος της καλλιέργειας, το ύψος του επιστρεφόμενου φόρου προστιθέμενης αξίας και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.
- θ) οποιοσδήποτε, εφόσον προσκληθεί γι' αυτό εγγράφως από τον αρμόδιο προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

Στην περίπτωση αυτή ο καλούμενος υποχρεούται να υποβάλει τις οικείες δηλώσεις μέσα στην προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία της επίδοσης σε αυτόν της οικείας πρόσκλησης.

2. Υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης στις πιο κάτω περιπτώσεις, είναι:

- α) Σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς ή επιδικίας ή μεσεγγύησης, κατά περίπτωση: ο κηδεμόνας, ή ο προσωρινός διαχειριστής, ή ο μεσεγγυούχος.

β) Για τους ανήλικους ή αυτούς που έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, κατά περίπτωση: ο επίτροπος, ή ο κηδεμόνας, ή ο δικαστικός συμπαράστατης.

γ) Σε περίπτωση θανάτου του φορολογουμένου, οι κληρονόμοι του για το σύνολο του εισοδήματος που απέκτησε μέχρι τη χρονολογία του θανάτου του.

4. Η δήλωση αποτελεί δεσμευτικό τίτλο για το φορολογούμενο.

Μπορεί, όμως, για λόγους συγγνωστής πλάνης να την ανακαλέσει εν όλο ή εν μέρει φέροντας και το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που τη συνιστούν.

Η ανάκληση γίνεται με την υποβολή δήλωσης μέσα στο οικείο οικονομικό έτος στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, με την οποία ανακαλείται φορολογητέα ύλη, ή τεκμαρτή και πραγματική δαπάνη, ή οποιοδήποτε προσδιοριστικό της δαπάνης στοιχείο, προκειμένου να προσδιοριστεί το εισόδημα με βάση τα τεκμήρια.

Στην περίπτωση απόρριψης της ανάκλησης επιδίδεται από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, με απόδειξη, γνωστοποίηση αυτής στο φορολογούμενο, ο οποίος μπορεί να την προσβάλει προσφεύγοντας ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου. Αν η ανακλητική δήλωση υποβληθεί σε χρόνο μεταγενέστερο του οικείου οικονομικού έτους, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει στο φορολογούμενο, επί αποδείξει, ότι η ανάκληση δεν γίνεται δεκτή λόγω παρόδου του οικείου οικονομικού έτους και ο φορολογούμενος μπορεί να προσφύγει κατά της γνωστοποίησης αυτής ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, το οποίο αποφαινεται στην ουσία. Η συζήτηση της προσφυγής προσδιορίζεται κατά προτίμηση μέσα σε τρεις (3) μήνες το αργότερο από την κατάθεση της προσφυγής. Ανάκληση δήλωσης με σκοπό την ανατροπή οριστικής και αμετάκλητης φορολογικής εγγραφής είναι ανεπίτρεπτη.

5. Όταν ο φορολογούμενος έχει αμφιβολίες αναφορικά με την υποχρέωση επίδοσης δήλωσης για ορισμένα στοιχεία φορολογητέας ύλης, έχει το δικαίωμα να υποβάλει δήλωση στην οποία γίνεται ρητή γι' αυτό επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική και αόριστη επιφύλαξη θεωρείται ανύπαρκτη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να απαντήσει στην επιφύλαξη μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης ως εξής:

α) Είτε να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για το οποίο έγινε η επιφύλαξη.

β) Είτε να απορρίψει την επιφύλαξη και να γνωστοποιήσει αυτό στο φορολογούμενο με ιδιαίτερη ανακοίνωση, την οποία θα του επιδώσει με απόδειξη ή με το κοινοποιούμενο για άλλες ανακρίβειες της δήλωσης φύλλο ελέγχου, ή με το φύλλο ελέγχου που εκδόθηκε μετά από τη διενέργεια ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή, αν δεν επέλθει διοικητική επίλυση της διαφοράς, ο φορολογούμενος δικαιούται να ζητήσει από το διοικητικό πρωτοδικείο, είτε με την προσφυγή που ασκεί για τυχόν άλλες διαφορές που προέκυψαν από τον έλεγχο, είτε με αυτοτελή αίτηση που υποβάλλεται μέσα στην προθεσμία για την υποβολή της προσφυγής, την οποία έγινε η επιφύλαξη.

Η συζήτηση για την προσφυγή ή την αίτηση αυτή ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου προσδιορίζεται, κατά προτίμηση, μέσα σε τρεις (3) μήνες το αργότερο από την κατάθεση της προσφυγής ή της αίτησης.

Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να γίνει επιφύλαξη αναφορικά με το χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία ή σε άλλη κατηγορία, ή σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή, ή στις εκπτώσεις από το φορολογούμενο εισόδημα κτλ. Ειδικώς, όταν πρόκειται για υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία εισοδήματος και γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση λογίζεται ότι υποβλήθηκε για τη φορολογία ή την κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται αναστολή της βεβαίωσης και είσπραξης του αμφισβητούμενου φόρου. Όταν η επιφύλαξη γίνει δεκτή από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ή το διοικητικό δικαστήριο, ενεργείται νέα εκκαθάριση του φόρου της δήλωσης και το επιπλέον ποσό αυτού, που βεβαιώθηκε ή καταβλήθηκε, εκπίπτει ή συμψηφίζεται με το φόρο που προκύπτει με βάση τα οριστικά στοιχεία, όταν αυτός είναι μεγαλύτερος από το φόρο που προέκυψε με βάση τα στοιχεία της δήλωσης.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο επιπλέον φόρος επιστρέφεται.

6. Οι διατάξεις εφαρμόζονται ανάλογα και όταν η δήλωση του υπόχρεου έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτύου, η υποβολή όμως της δήλωσης με επιφύλαξη ή της όμοιας ανακλητικής γίνεται χειρόγραφα.

Παρακάτω παρατίθενται κάποια στοιχεία που αφορούν τις χρονιές 2003 και 2004. Η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση έγινε τον Αύγουστο του 2002. Μετά την έντα-

ξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξαν αρκετές αλλαγές και στο Φ.Ε.Φ.Π.

Οι περισσότερες ήταν σταδιακές. Πολλές αλλαγές τέθηκαν σε ισχύ από το 2003. Τα πιο κάτω στοιχεία μπορούν να δείξουν ότι όλα αυτά που αναλύονται ισχύουν στην πραγματικότητα. Ο πίνακας 3.1 δείχνει την προοδευτικότητα του Φ.Ε.Φ.Π. Πιο κάτω παρουσιάζονται τα εισοδήματα που απαλλάσσονται από το φόρο αλλά και τις εκπτώσεις του φόρου.

Πίνακας 2. Οι Φορολογικοί Συντελεστές για Φυσικά Πρόσωπα στην Κύπρο τα έτη 2003 και 2004.

<i>Οι Φορολογικοί Συντελεστές για φυσικά πρόσωπα στην Κύπρο τα έτη 2003 και 2004</i>			
<i>Φορολογητέο Εισόδημα £</i>	<i>Φορολογικός Συντελεστής %</i>	<i>Φορολογητέο Εισόδημα £</i>	<i>Φορολογικός Συντελεστής %</i>
0-9.000	μηδέν	0-10.000	μηδέν
9.001-12.000	20	10.001-15.000	20
12.001-15.000	25	15.001-20.000	25
Πάνω από 15.000	30	Πάνω από 20.000	30

2008	
Φορολογητέο Εισόδημα €	Φορολογικός Συντελεστής %
0-20.500	0
20.501-29.000	20
29.001-32.500	25
Πάνω από 32.500	30

Από το Φ.Ε.Φ.Π. απαλλάσσονται:

1. Κέρδη από διάθεση τίτλων για όλα τα φυσικά πρόσωπα που είναι κάτοικοι της Κύπρου.
2. Μερίσματα που εισπράττονται τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό.
3. Ολόκληρο το εισόδημα τόκων.
4. Κέρδη από μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό.
5. Εξαιρείται από το φόρο εισοδήματος το 20% του μισθού ή 8.550 €, οποιοδήποτε είναι μικρότερο, από εργοδότηση στην Κύπρο φυσικού προσώπου που δεν ήταν κάτοικος της Κύπρου πριν την έναρξη της εργοδότησής του για τα πρώτα τρία χρόνια εργοδότησης.

Έκπτωση	2003	2004
Συζύγου	καταργείται	καταργείται
Παιδιού	καταργείται	καταργείται
Τόκοι ιδιοκατοίκησης	854,30 €	καταργείται
Συνταξιούχου	καταργείται	καταργείται

Εκτοπισμένοι	καταργείται	καταργείται
Εισφορές σε εγκεκριμένα ταμεία σύνταξης, ιατρικής περίθαλψης, ασφάλιστρα ζωής, κοινωνικές ασφαλίσεις	1/6 του φορολογητέου εισοδήματος	1/6 του φορολογητέου εισοδήματος

Πίνακας 3. Ο ανώτατος Φόρος Εισοδήματος φυσικών προσώπων σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

<i>Φορολογικός συντελεστής %</i>	
ΚΥΠΡΟΣ	30.0
ΕΛΛΑΔΑ	40.0
ΒΕΛΓΙΟ	50.0
ΔΑΝΙΑ	47.6
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	45.0
ΙΣΠΑΝΙΑ	45.0
ΓΑΛΛΙΑ	49.6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	42.0
ΙΤΑΛΙΑ	45.0
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	38.0
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	52.0
ΑΥΣΤΡΙΑ	50.0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	40.0
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	53.0

ΣΟΥΗΔΙΑ	56.0
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	40.0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ Ε.Ε.	41.7

2.4. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Τα τελευταία χρόνια το κυπριακό φορολογικό σύστημα δέχθηκε αρκετές αλλαγές λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αλλαγές ήταν σταδιακές και υπάρχουν άλλες προγραμματισμένες για τα επόμενα 2-3 χρόνια έτσι ώστε να συγκλίνει το σύστημα με τις προδιαγραφές που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλο που έγινε αρκετή προσπάθεια για να γίνει πιο αποτελεσματικό και πιο «καλό» το κυπριακό φορολογικό σύστημα, χρειάζεται ακόμη αρκετή δουλειά. Παραμένει ακόμη πολύπλοκο και αναποτελεσματικό, ειδικά λόγω των συνεχών τροποποιήσεων. Δεν υπάρχει η σωστή μηχανογράφηση με άμεσο αποτέλεσμα τη δυσλειτουργία, την αναποτελεσματικότητα, τη φοροδιαφυγή και όλα τα άλλα επακόλουθα. Οι υπεύθυνοι δεν θέλουν είτε δεν μπορούν να ενημερώσουν σωστά τους ενδιαφερόμενους.

Το Φορολογικό Σύστημα της Κύπρου περιλαμβάνει μια ευρεία κατηγορία φόρων. Οι κυριότερες κατηγορίες είναι ο Φόρος Εισοδήματος, Περιουσίας και Δαπάνης. Από τον πίνακα 3, βλέπουμε ότι ο σημαντικότερος από άποψη εσόδων κρατικός φόρος είναι ο Φ.Π.Α. Αυτό φαίνεται και στα πέντε έτη και μάλιστα είναι κατά πολύ υψηλότερος από τους υπόλοιπους. Ακολουθούν μετά ο Φ.Ε.Φ.Π. και ο Φ.Ε.Ν.Π. οι οποίοι κυμαίνονται περίπου στα ίδια επίπεδα. Μπορούμε να σημειώσουμε ακόμη τη συνεχή μείωση του μεριδίου των Φόρων Εισοδήματος και τη συνεχή αύξηση του μεριδίου των Φόρων Δαπάνης και ειδικά του Φ.Π.Α. και του Φόρου Κατανάλωσης.

Πίνακας 4. Η κατανομή των φορολογικών εσόδων στην Κύπρο
ανάλογα με τη φορολογική βάση τα έτη 2001-2005.

<i>Κατηγορία φόρων</i>	<i>Ποσά σε χιλιάδες ευρώ</i>	<i>Ποσοστά</i>
<i>2001</i>		
Φόροι Εισοδήματος	748,190	37,87086
Φόροι Περιουσίας	95,020	4,8095
Φόροι Δαπάνης	1.132,430	57,31964
<i>2002</i>		
Φόροι Εισοδήματος	728,700	34,71981
Φόροι Περιουσίας	88,940	4,23757
Φόροι Δαπάνης	1.281,160	61,04262
<i>2003</i>		
Φόροι Εισοδήματος	674,520	27,18831
Φόροι Περιουσίας	119,850	4,8307
Φόροι Δαπάνης	1.686.560	67,98099
<i>2004 προϋπολογισμός</i>		
Φόροι Εισοδήματος	629,620	25,50101
Φόροι Περιουσίας	87,138	3,52931
Φόροι Δαπάνης	1.752,240	70,96968
<i>2005 προϋπολογισμός</i>		
Φόροι Εισοδήματος	712,490	26,79291
Φόροι Περιουσίας	95,680	3,59809
Φόροι Δαπάνης	1083,382	69,609

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

3.1. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Σήμερα στην Κύπρο είναι απαραίτητη η ανάγκη ύπαρξης του δημόσιου τομέα. Ο δημόσιος τομέας δεν στοχεύει μόνο στη μεγιστοποίηση του κέρδους του, όπως ο ιδιωτικός τομέας. Στόχος του πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας με όλες τις παραμέτρους που αυτή έχει.

Για να πετύχει το στόχο του, χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία που ονομάζονται μέσα. Ένα από αυτά τα μέσα, δημοσιονομικό μέσο, είναι οι φόροι. Η μετάθεση δηλαδή πόρων από τον ιδιωτικό προς το δημόσιο τομέα. Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες φόρων οι οποίες καθορίζονται από διάφορα κριτήρια, έτσι ώστε να εξυπηρετείται ο γενικός στόχος του κράτους.

Οι δημόσιοι φορείς είναι συλλογικά όργανα και ασχολούνται με θέματα κοινωνικής επιλογής. Θέματα που ενδιαφέρουν ευρύτερες κοινωνικές ομάδες ή και ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Οι δημόσιοι φορείς παίρνουν μέτρα για να διορθώνουν τις ατέλειες της αγοράς και να υποβοηθούν το μηχανισμό των τιμών, ώστε να πετυχαίνονται οι στόχοι της κοινωνίας.

Ο δημόσιος τομέας αποτελείται από τους δημόσιους φορείς οι οποίοι χωρίζονται στις εξής κατηγορίες: α) Κεντρική διοίκηση ή Κράτος (Βουλή, Κυβέρνηση, Υπουργεία), β) Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι, Κοινότητες). γ) Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης και Προνοίας, δ) δημόσιες επιχειρήσεις, ε) τα διάφορα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου. Αναφερόμενοι πιο κάτω για κράτος, για δημόσιους φορείς, για τον ασκόν οικονομική πολιτική, εννοούμε την κεντρική διοίκηση (είναι και άλλοι φορείς όπως η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά περισσότερο η Κεντρική Διοίκηση είναι που ασκεί οικονομική πολιτική).

3.2. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Σήμερα το φορολογικό σύστημα της Κύπρου είναι προοδευτικό. Συγκεκριμένα όσο υψηλότερο το εισόδημα, τόσο υψηλότερος είναι ο ρυθμός με τον οποίο πληρώνει ένα φυσικό πρόσωπο φόρους. Το 2011 οι φορολογικοί συντελεστές για ένα άτομο είναι 20%-30%. Σήμερα υπάρχει μειωμένος συντελεστής, ενώ εξαιρέσεις χορηγούνται για ορισμένες μορφές εισοδήματος. Ο κανονικός συντελεστής του εταιρικού φόρου στην Κύπρο για το 2011 ήταν 10%. Οι κάτοικοι υπόκεινται σε εισφορά για εισοδήματα που αναφέρονται σε ενοικίαση, μερίσματα κτλ., εκεί τα ποσοστά είναι 3%-15%. Οι μη κάτοικοι απαλλάσσονται από το φόρο αυτό.

Οι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου φορολογούνται πάνω σε όλο το εισόδημά τους που κτάται ή προκύπτει από πηγές στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Οι μη φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου φορολογούνται στο εισόδημα που κτάται ή προκύπτει από πηγές στην Κύπρο μόνο. Φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου είναι άτομα τα οποία διαμένουν στην Κύπρο για περίοδο που υπερβαίνει στο σύνολό της τις 183 ημέρες στο φορολογικό έτος. Η μια ημέρα εντός και εκτός της Κυπριακής Δημοκρατίας καθορίζεται ως εξής:

1. Μέρα αναχώρησης από τη Δημοκρατία λογίζεται ως ημέρα εκτός της Δημοκρατίας.
2. Μέρα άφιξης στη Δημοκρατία λογίζεται ως ημέρα εντός της Δημοκρατίας.
3. Άφιξη και αναχώρηση από τη Δημοκρατία την ίδια ημέρα λογίζεται ως μια ημέρα εντός της Δημοκρατίας.
4. Αναχώρηση και επιστροφή στη Δημοκρατία την ίδια ημέρα λογίζεται ως μια ημέρα εκτός της Δημοκρατίας.

Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να αφαιρέσει, αμέσως, κάθε μήνα, το ποσό του φόρου και των εθνικών ασφαλιστικών. Ένας ελεύθερος επαγγελματίας υποχρεούται να προβεί σε προκαταβολές για το φόρο εισοδήματος που θα αντισταθμιστεί σχετικά με την υποβολή ετήσιας έκθεσης. Οι προκαταβολές δίδονται σε τρεις ισόποσες δόσεις. Ορισμένες πληρωμές εκπίπτουν από το φορολογητέο εισόδημα όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Οι ακόλουθοι φορολογικοί συντελεστές ισχύουν για φυσικά πρόσωπα.

Πίνακα 5. Κύπρος ατομικοί συντελεστές φόρου εισοδήματος 2011.

Φόρος %	Φορολογική βάση (σε ευρώ)
0	Έως και 19.500
20%	19.501-28.000
25%	28.001-36.300
30%	36.301 και πάνω

Πηγή: http://translate.google.gr/translate?hl=el&sl=en&u=http://www.worldwide-tax.com/cyprus/cyprus_tax.asp&ei=rP2ZTfS3D8egOqaT_Y0H&sa=X&oi=translate&ct=result&resnum=1&ved=0CCUQ7gEwAA&prev=/search%3Fq%3DSYSTEM%2BOF%2BTAXATI ON%2BOF%2BCYPRUS%26hl%3Del%26client%3Dfir

Ο βασικός φορολογικός συντελεστής το 2011 είναι 20%.

Αποστολές ιστιοπλοϊκές εταιρείες υπό κυπριακή σημαία πληρώνουν μηδενικό φόρο επί των κερδών που καταβάλλεται και μέρισμα.

Οι φορολογούμενοι κάτοικοι ημεδαπής στην Κύπρο φορολογούνται για το σύνολο των εισοδημάτων που αποκτάται ή προκύπτει από πηγές στην Κύπρο αλλά και στο εξωτερικό.

Για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος λαμβάνονται υπόψη φορολογικές αφαιρέσεις από έκπτωση σε συνδρομές από συνδικαλιστικές οργανώσεις και επαγγελματικές ενώσεις, δωρεές σε εγκεκριμένα φιλανθρωπικά ιδρύματα, από ασφαλιστικές εισφορές του Ταμείου Ασφαλίσεων, Συνδρομή στο Ταμείο Σύνταξης, Ταμείο Προνοίας και ασφάλιστρα ζωής κτλ. Οι σύζυγοι φορολογούνται ξεχωριστά με ανεξάρτητες δηλώσεις στο φόρο εισοδήματος.

Το εισόδημα του κατοίκου της Κύπρου από τη σύνταξη σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχονται εκτός της Δημοκρατίας, υπόκειται σε φορολογικό συντελεστή του 5%, με εξαίρεση για τα πρώτα 417 € για κάθε έτος.

Εξαιρούνται του φόρου

Είδος εισοδήματος απαλλαγής:

- Όλοι οι Τόκοι.
- Όλα τα Μερίσματα.
- Αμοιβή από εργοδότηση στην Κύπρο, ατόμου που δεν ήταν κάτοικος Κύπρου πριν την έναρξη της εργοδότησης για τρία έτη, από την 1^η Ιανουαρίου του έτους που ακολουθεί το έτος στο οποίο άρχισε η εργοδότησή του στην Κύπρο. 20% της αμοιβής μέχρι ανώτατο ποσό 8.550 € το έτος.
- Όλη η αμοιβή από την παροχή μισθωτών υπηρεσιών εκτός Κύπρου, για συνολική περίοδο πέραν των 90 ημερών, σε εργοδότη που δεν είναι κάτοικος στην Κύπρο, ή σε μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό εργοδότη που είναι κάτοικος Κύπρου.
- Όλα τα κέρδη από μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Κατ' αποκοπή καθοριζόμενο ποσό το οποίο λαμβάνεται εφάπαξ υπό τύπου φιλοδωρήματος λόγω αφυπηρέτησης, μετατροπής συντάξεως, ή θανάτου, ή αποζημίωσης θανάτου, ή σωματικής βλάβης.
- Ποσό που αντιπροσωπεύει την αποπληρωμή κεφαλαίου ατόμων που συσσωρεύεται από πληρωμές ασφαλιστρών ή συνεισφορών σε εγκεκριμένα ταμεία (π.χ. Ταμεία Πρόνοιας).
- Όλο το κέρδος από διάθεση τίτλων.

Φορολογικές αφαιρέσεις

Τα πιο κάτω ποσά αφαιρούνται από το εισόδημα:

- συνδρομές σε συντεχνίες ή επαγγελματικούς συνδέσμους
- ζημιά τρέχοντα έτος και προηγούμενων ετών
- 20% ενοικίων εισπρακτέων
- δωρεές σε εγκεκριμένα φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Παραχωρούνται οι πιο κάτω κοινωνικές παροχές:

- Για κάθε παιδί που φοιτά σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο ή σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού. Οικογένειες με αριθμό τέκνων 3 και πάνω λαμβάνουν επιπλέον εισόδημα.

- Σε κάθε τυφλό πρόσωπο.
- Όλες οι οικογένειες που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Κύπρο και πληρούν τις πρόνοιες του Νόμου, δικαιούνται βασικό επίδομα τέκνου, ενώ όσες οικογένειες έχουν ετήσιο ακαθάριστο οικογενειακό (αιτητής, σύζυγος, τέκνα) εισόδημα κάτω από συγκεκριμένο όριο δικαιούνται πρόσθετο επίδομα τέκνου.

Οι αιτητές δεν χρειάζεται να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία για το εισόδημά τους με την αίτηση, εκτός αν η αίτηση γίνεται πρώτη φορά. Τα ακριβή ποσά των κοινωνικών παροχών αναθεωρούνται σε ετήσια βάση, στην αρχή κάθε έτους.

3.3. ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Ο Φ.Π.Α. είναι καταναλωτικός φόρος που επιβάλλεται στις επιχειρηματικές συναλλαγές και στις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στην Κύπρο, στις ενδοκοινοτικές αποκτήσεις εμπορευμάτων από άλλα κράτη μέλη και στις εισαγωγές αγαθών στην Κύπρο.

Οι περισσότερες επιχειρηματικές συναλλαγές αφορούν παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών. Ο Φ.Π.Α επιβάλλεται σε:

- παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών.
- παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της Δημοκρατίας,
- από υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο,
- μέσα στα πλαίσια ή για προώθηση οποιασδήποτε επιχείρησης που ασκεί το υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο, και οι οποίες ούτε εξαιρούνται ούτε εμπίπτουν στο μηδενικό συντελεστή.

Οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της Δημοκρατίας και οι οποίες δεν εξαιρούνται από το φόρο, ονομάζονται *φορολογητέες συναλλαγές*. Ως φορολογητέες συναλλαγές θεωρούνται και εκείνες που υπόκεινται στο μηδενικό συντελεστή.

Υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο (αυτοεργοδοτούμενος, εταιρεία, συνεταιρισμός κτλ.), το οποίο είναι εγγεγραμμένο ή είναι υποχρεωμένο να εγγραφεί στο Μητρώο Φ.Π.Α. Υποχρέωση για εγγραφή έχει κάθε πρόσωπο που πραγματοποιεί φορολογητέες συναλλαγές, η αξία των οποίων υπερβαίνει ένα καθορισμένο όρι-

ο.

Υποκείμενα στο φόρο πρόσωπα χρεώνουν Φ.Π.Α. (φόρος εκροών) στις φορολογητέες παραδόσεις που πραγματοποιούν και χρεώνονται με Φ.Π.Α. (φόρο εισροών) στα αγαθά και υπηρεσίες που αγοράζουν.

Όταν ο φόρος εκροών ξεπερνά το φόρο εισροών ο φορολογούμενος πληρώνει στο κράτος τη διαφορά. Όταν ο φόρος εισροών ξεπερνά το φόρο εκροών η διαφορά μεταφέρεται ως πιστωτικό υπόλοιπο και συμψηφίζεται με μελλοντικό φόρο εκροών. Επιστροφή του πρόσθετου φόρου εισροών γίνεται στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- όταν παρέλθει περίοδος τριών ετών από την ημερομηνία από την οποία ο Φ.Π.Α. κατέστη επιστρεπτέος
- ο φόρος εισροών δεν μπορεί να συμψηφιστεί με φόρο εκροών μέχρι την τελευταία φορολογική περίοδο του χρόνου που ακολουθεί το χρόνο στον οποίο προέκυψε το πιστωτικό υπόλοιπο στον οποίο εμπίπτει η φορολογική περίοδος
- ο φόρος εισροών αφορά συναλλαγές μηδενικού συντελεστή
- ο φόρος εισροών αφορά την αγορά κεφαλαιουχικών στοιχείων της εταιρείας
- ο φόρος εισροών αφορά συναλλαγές που είναι εκτός πεδίου εφαρμογής του Φ.Π.Α., αλλά θα ήταν φορολογητέες αν πραγματοποιούνταν στην Κύπρο
- ο φόρος εισροών αφορά εξαιρούμενες χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν σε πρόσωπα μη κατοίκους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (υπηρεσίες για τις οποίες παρέχεται το δικαίωμα πίστωσης του φόρου εισροών).

Για ενδοκοινοτικές αποκτήσεις –εκτός από αγαθά που υπάγονται σε φόρο κατανάλωσης–, ο εμπορευόμενος δεν πληρώνει Φ.Π.Α. κατά την άφιξη των προϊόντων στην Κύπρο, αλλά εφαρμόζει τη μέθοδο της αντίστροφης χρέωσης. Αυτό αποτελεί μια απλή λογιστική εγγραφή στα βιβλία του με την οποία αυτοχρεώνεται με Φ.Π.Α. Αυτόν ταυτόχρονα τον διεκδικεί αν αφορά συναλλαγές για τις οποίες παρέχεται το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου εισροών, μη δημιουργώντας κόστος στην επιχείρηση.

Στην περίπτωση που η απόκτηση αφορά συναλλαγές για τις οποίες δεν παρέχεται το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου εισροών, ο εμπορευόμενος οφείλει να καταβάλει τον Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί στην απόκτηση. Από 1^η Ιανουαρίου 2010 εφαρμόστηκαν σημαντικές αλλαγές στην Ευρωπαϊκή και Κυπριακή νομοθεσία Φ.Π.Α. αναφορικά με τα πιο κάτω

θέματα:

1. Αλλαγές στη χώρα φορολόγησης των υπηρεσιών που παρέχονται μεταξύ επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη.
2. Αλλαγές στη χώρα φορολόγησης των υπηρεσιών που παρέχονται σε καταναλωτές.
3. Αλλαγές στο χρόνο παροχής των υπηρεσιών για τις οποίες ο Φ.Π.Α. οφείλεται από το λήπτη.
4. Διαδικασία επιστροφής Φ.Π.Α. που καταβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος.
5. Επιπρόσθετη υποχρέωση υποβολής μηνιαίας ηλεκτρονικής δήλωσης VIES για παροχές υπηρεσιών οι οποίες υπόκεινται σε Φ.Π.Α. σε άλλο κράτος μέλος μέσω των προνοιών της αντίστροφης χρέωσης.

Σε συνέχεια των πιο πάνω αλλαγών, από 1^η Ιανουαρίου 2011, ισχύουν αλλαγές στην Ευρωπαϊκή και Κυπριακή νομοθεσία Φ.Π.Α. αναφορικά με τη χώρα φορολόγησης των πολιτιστικών, καλλιτεχνικών, αθλητικών, επιστημονικών, εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών και παρόμοιων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διοργανωτών τέτοιων εκδηλώσεων οι οποίες παρέχονται μεταξύ επιχειρήσεων.

Οι υπηρεσίες αυτές μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2010 υπόκειντο στο Φ.Π.Α. στη χώρα όπου πράγματι λάμβαναν χώρα αυτές οι εκδηλώσεις.

Από 1^η Ιανουαρίου 2011 μόνο το δικαίωμα εισόδου/πρόσβασης φορολογείται στη χώρα όπου πράγματι λαμβάνουν χώρα οι εκδηλώσεις αυτές. Άλλες υπηρεσίες, πέραν του δικαιώματος εισόδου, φορολογούνται στη χώρα όπου ο λήπτης των υπηρεσιών έχει εγκατεστημένη την επιχείρησή του.

Φορολογικοί συντελεστές:

Η νομοθεσία περιλαμβάνει τους ακόλουθους τέσσερις φορολογικούς συντελεστές:

- μηδενικός συντελεστής (0%)
- μειωμένος συντελεστής (5%)
- μειωμένος συντελεστής (8%)
- κανονικός συντελεστής (15%).

Ο φόρος για κάθε παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών ή εισαγωγή αγαθών επιβάλλεται με φορολογικό συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

Με συντελεστή 0% επιβαρύνονται τα ακόλουθα:

- οι μισθώσεις και επιδιορθώσεις πλοίων και αεροπλάνων, υπηρεσίες εξυπηρέτησης των άμεσων αναγκών των πλοίων
- οι παραδόσεις αγαθών που τίθενται σε τελωνειακό καθεστώς
- η παράδοση αγαθών νοουμένου ότι ο έφορος Φ.Π.Α. ικανοποιηθεί ότι τα αγαθά έχουν εξαχθεί ή έχουν αποκτηθεί από εγγεγραμμένο πρόσωπο σε άλλο κράτος μέλος.
- από 1^η Ιουλίου 1992 μέχρι 9 Ιανουαρίου 2011 οι παραδόσεις φαρμάκων και τροφίμων, εκτός των τροφίμων που παραδίδονται μέσα στα πλαίσια δραστηριότητας επισιτισμού.

Με συντελεστή 5% επιβαρύνονται τα ακόλουθα:

Από 1 Φεβρουαρίου 2002 μέχρι σήμερα:

- οι παραδόσεις φέρετρων και οι υπηρεσίες γραφείων κηδειών
- οι υπηρεσίες συγγραφέων, καλλιτεχνών, συνθετών, ερμηνευτών, έργων τέχνης και τα δικαιώματά τους
- οι παραδόσεις λιπασμάτων, εντομοκτόνων, ζωοτροφών, ζώων ζωντανών, σπόρων, νερού μη εμφιαλωμένου, παγωτών, ξηρών καρπών, βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών, υγραερίου, ορισμένων συσκευών για αναπήρους και ασθενείς
- η μεταφορά προσώπων και των αποσκευών που φέρουν μαζί τους με αστικά και αγροτικά λεωφορεία με κόμιστρο για κάθε επιβάτη
- η μίσθωση χώρου σε κατασκήνωση ή κάμπινγκ για τροχόσπιτα.

Από 19 Οκτωβρίου 2007 μέχρι σήμερα:

- οι υπηρεσίες κομμωτικής
- η ανακαίνιση και επισκευή ιδιωτικών κατοικιών, που πραγματοποιούνται από υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο και συνίστανται σε εργασίες υδραυλικού, ηλεκτρολόγου, ξυλουργού, ελαιοχρωματιστή και οικοδομικές εργασίες, εξαιρουμένων των υλικών που αποτελούν πέραν του πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της παροχής της υπηρεσίας

- οι παραδόσεις ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένων των τροφών για πτηνά και ψάρια
- τα είδη ζαχαροπλαστικής
- τα βιομηχανοποιημένα ποτά, φρουτοποτά, εξαιρουμένων των αναψυκτικών, οινοπνευματωδών ποτών, μύρας και κρασιού
- τα συστατικά που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή τροφίμων, τα συμπληρώματα και υποκατάστατα διατροφής, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στον όρο «τρόφιμα», τα σιρόπια, αρωματισμένα ή/και χρωματισμένα, τα συμπυκνώματα, εκχυλίσματα, σκόνες ή άλλα προϊόντα που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή ποτών, εκτός από σκόνες, τους κρυστάλλους, τους κόκκους ή άλλα προϊόντα σε άλλη μορφή που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή τσαγιού, καφέ, κακάο, γάλακτος και των υποκατάστατών τους
- η παράδοση φαρμάκων (μέχρι 9/1/2011), εξαιρουμένων των φαρμάκων που κατατάσσονται στους κωδικούς ΣΟ 30.03 και 30.04 της συνδυασμένης ονοματολογίας
- η παράδοση εμβολίων για την ιατρική και κτηνιατρική (μέχρι 9/1/2011), εξαιρουμένων αυτών που κατατάσσονται στον κωδικό ΣΟ 30.02 της συνδυασμένης ονοματολογίας,
- τα προϊόντα για την αντισύλληψη
- τα προϊόντα για τη γυναικεία υγιεινή προστασία
- ο ιατρικός εξοπλισμός, εφόσον προορίζεται αποκλειστικά για προσωπική χρήση από ανάπηρους
- τα παιδικά καθίσματα αυτοκινήτων
- το δικαίωμα εισόδου σε παραστάσεις, τσίρκο, πανηγύρια, λούνα-παρκ, συναυλίες, μουσεία, ζωολογικούς κήπους, κινηματογράφους, εκθέσεις και σε παρόμοια πολιτιστικά γεγονότα και σχετικούς χώρους, το δικαίωμα εισόδου σε αθλητικές εκδηλώσεις και δικαίωμα χρήσης αθλητικών εγκαταστάσεων
- η επιδιόρθωση ιατρικού εξοπλισμού και ορισμένων προϊόντων για αναπήρους και η παροχή ιατρικών και οδοντιατρικών υπηρεσιών και λουτροθεραπείας, που δεν εξαιρούνται από το φόρο. Εξαιρούνται οι ιατρικές εξετάσεις ή οι επεμβάσεις αποκλειστικά κοσμητικού ή αισθητικού χαρακτήρα.
- όλα τα τρόφιμα για κατανάλωση από ανθρώπους, εκτός από οινοπνευματώδη ποτά, μύρα κρασί και αναψυκτικά (τα οποία επιβαρύνονται με 15%)

- η παράδοση φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπευτική αγωγή, την πρόληψη ασθενειών για σκοπούς ιατρικούς ή κτηνιατρικούς
- η παράδοση εμβολίων για την ιατρική και την κτηνιατρική
- η παράδοση παρασκευασμάτων τροφίμων ή ποτών (εξαιρουμένων των οινοπνευματωδών, μπύρας, κρασιού και αναψυκτικών), ή και των δύο, με ή χωρίς μεταφορικά που δεν συνοδεύονται με άλλες υπηρεσίες στήριξης.

Με συντελεστή 8% επιβαρύνονται τα ακόλουθα:

Από 1^η Αυγούστου 2005 μέχρι σήμερα:

- η μεταφορά επιβατών και των συνοδευόμενων αποσκευών τους στο εσωτερικό της Δημοκρατίας με αστικό, υπεραστικό και αγροτικό ταξί και με τουριστικά, εκδρομικά και υπεραστικά λεωφορεία.

Από 1^η Ιανουαρίου 2006 μέχρι 9/1/2011:

- οι υπηρεσίες εστιατορίων και άλλες υπηρεσίες επισιτισμού (με την εξαίρεση της πώλησης οινοπνευματωδών ποτών, μπύρας και κρασιού, που συνεχίζουν να φορολογούνται με συντελεστή Φ.Π.Α. 15% μέχρι 9/01/2011. Από 10/01/2011 επιβαρύνονται με 8%)
- η διαμονή σε ξενοδοχεία, τουριστικά καταλύματα και παρόμοιους χώρους συμπεριλαμβανομένης και της παροχής καταλύματος διακοπών
- η θαλάσσια εγχώρια μεταφορά επιβατών και των συνοδευόμενων αποσκευών τους.

Σημειώνεται ότι δεν επιβάλλεται φόρος στις παραδόσεις αγαθών, ή παροχές υπηρεσιών, ή εισαγωγές αγαθών που εξαιρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της περί Φ.Π.Α. Νομοθεσίας όπως:

- μισθώσεις ακινήτων
- παραδόσεις ακίνητης ιδιοκτησίας (σημειώνεται ότι τα κτίρια και τμήματά τους μαζί με το συνεχόμενο έδαφος για τα οποία υποβλήθηκε αίτημα για έκδοση πολεοδομικής άδειας μετά την 1^η Μαΐου 2004 και διατίθενται πριν την πρώτη εγκατάστασή τους, φορολογούνται με τον κανονικό συντελεστή Φ.Π.Α. 15%)
- χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
- λαχεία

- ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- κοινωνική πρόνοια
- εκπαίδευση
- αθλητισμός
- υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα κτλ.

Εγγραφή

Η εγγραφή στο μητρώο Φ.Π.Α. είναι υποχρεωτική όταν ο κύκλος εργασιών α) κατά τη διάρκεια ενός έτους που τελειώνει σε αυτό το χρονικό σημείο έχει υπερβεί το ποσό των 15.600 €, ή β) αναμένεται να υπερβεί στις επόμενες 30 ημέρες το όριο εγγραφής των 15.600 €.

Εμπορευόμενοι με κύκλο εργασιών λιγότερο από 15.600 €, ή που πραγματοποιούν δραστηριότητες οι οποίες είναι εκτός πεδίου εφαρμογής του Φ.Π.Α. αλλά για τις οποίες παρέχεται το δικαίωμα για πίστωση του φόρου εισροών, έχουν δικαίωμα εθελοντικής εγγραφής.

Υποχρέωση για εγγραφή προκύπτει και στην περίπτωση που εμπορευόμενοι αποκτούν αγαθά από άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αξία των οποίων ξεπερνά τα 10.251,61 € σε ένα ημερολογιακό έτος. Επιπρόσθετα, από 1^η Ιανουαρίου 2010 προκύπτει υποχρέωση για εγγραφή από όλες τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές παροχές υπηρεσιών, οι οποίες φορολογούνται μέσω της μεθόδου της αντίστροφης χρέωσης σε άλλο ΚΜ από το λήπτη των υπηρεσιών. Επίσης, υποχρέωση για εγγραφή προκύπτει για επιχειρήσεις που πραγματοποιούν οικονομικές δραστηριότητες από την αγορά υπηρεσιών για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση αυτοεπιβολής Φ.Π.Α. από το λήπτη με τη μέθοδο της αντίστροφης χρέωσης, νοουμένου ότι η αξία των υπηρεσιών ξεπερνά το όριο εγγραφής των 15.600 € για οποιαδήποτε συνεχόμενη περίοδο 12 μηνών. Δεν υπάρχει όριο εγγραφής για παροχή υπηρεσιών σε πρόσωπα που ανήκουν σε άλλο ΚΜ τα οποία είναι εγγεγραμμένα για σκοπούς Φ.Π.Α.

Φορολογική δήλωση - πληρώμη/επιστροφή Φ.Π.Α.

Οι φορολογικές δηλώσεις υποβάλλονται κάθε τρεις μήνες και ο πληρωτέος φόρος καταβάλλεται στο κράτος μέχρι τη 10^η μέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί το μήνα στον οποίο τελειώνει η φορολογική περίοδος.

Υποκείμενα στο φόρο πρόσωπα έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν όπως υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις για περίοδο μικρότερη ή μεγαλύτερη των τριών μηνών. Το αίτημα αυτό πρέπει να εγκριθεί από τον έφορο Φ.Π.Α. Ο Έφορος Φ.Π.Α. έχει το δικαίωμα να ζητήσει από υποκείμενα στο φόρο πρόσωπα, όπως υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις για διαφορετική περίοδο.

Στις φορολογικές περιόδους, που ο φόρος εισροών υπερβαίνει το φόρο εκροών, η διαφορά επιστρέφεται ή μεταφέρεται σε επόμενες φορολογικές περιόδους.

3.4. ΦΟΡΟΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ο Φόρος Ακίνητης Ιδιοκτησίας επιβάλλεται πάνω στην αγοραία αξία της ακίνητης ιδιοκτησίας την 1^η Ιανουαρίου 1980 και αφορά την ακίνητη ιδιοκτησία του φορολογουμένου την 1^η Ιανουαρίου κάθε χρόνου. Ο φόρος πληρώνεται στις 30 Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και επιβάλλεται σε φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Όλα τα πρόσωπα, που κατείχαν περιουσία κατά την 1.1.1980, θα πρέπει να υποβάλουν:

- Δήλωση Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Έντυπο Ε.Πρ.301) 2007 με τον υπολογισμό του φόρου του 1980
- τα Στοιχεία της Ακίνητης Ιδιοκτησίας τους κατά την 1.1.1980 (Έντυπο Ε.Πρ.302) 2007.

Κάθε πρόσωπο, που αποκτά ή αποξενώνει ακίνητη ιδιοκτησία, οφείλει να υποβάλει:

- Συμπληρωματική Δήλωση Ακίνητης Ιδιοκτησίας
- να καταβάλλει το φόρο αναφορικά με την περιουσία αυτή.

Οι φορολογικοί συντελεστές του φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας δίνονται παρακάτω:

<i>Αξία ιδιοκτησίας σε ευρώ</i>	<i>Συντελεστής %</i>	<i>Συσσωρευμένος Φόρος</i>
Μέχρι 170.860	–	–
170.861-427.150	2,5	641
427.151-854.300	3,5	2136

Πάνω από 854.300	4,0	
------------------	-----	--

Εξαιρέσεις

Εξαιρούνται του Φόρου Ακίνητης Ιδιοκτησίας, τα πιο κάτω:

- δημόσια κοιμητήρια
- εκκλησίες και άλλα θρησκευτικά κτίρια
- δημόσια νοσοκομεία
- σχολεία
- ακίνητη ιδιοκτησία που ανήκει στη Δημοκρατία
- ξένες πρεσβείες και προξενεία
- κοινόχρηστοι και δημόσιοι χώροι
- τουρκοκρατούμενη ιδιοκτησία
- διατηρητέα κτίρια
- κτίρια φιλανθρωπικών ιδρυμάτων
- γεωργική γη που χρησιμοποιείται για γεωργικούς-κτηνοτροφικούς σκοπούς από γεωργό ή κτηνοτρόφο που διαμένει στην περιοχή.

3.5. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός της παρούσας ενότητας δεν αποτελεί μόνο η ανάλυση των μέτρων που θα μπορούσε και πρέπει να ληφθούν στην Κύπρο, αλλά και η μελέτη μιας σοβαρής προσπάθειας που πρέπει να καταβληθεί με στόχο την επιλογή της στρατηγικής και των τακτικών εκείνων που θα συμβάλουν, όχι απλώς στη διατήρηση αλλά και στην περαιτέρω ανάπτυξη και ενδυνάμωση της θέσης και της φήμης της Κύπρου ως ένα ευπόληπτο διεθνές επιχειρηματικό κέντρο.

Η Κύπρος κατάφερε να πετύχει την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως πλήρες μέλος και κατόρθωσε να καταστεί ένα πετυχημένο διεθνές χρηματοοικονομικό κέντρο, χάρις στο συνδυασμό του ευνοϊκού της φορολογικού καθεστώτος και του δικτύου των Συμβάσεων για την Αποφυγή της Διπλής Φορολογίας που διαθέτει.

Με δεδομένες αυτές τις δράσεις για να μπορέσει να παίζει κάποιο ρόλο στον τομέα του διεθνούς φορολογικού προγραμματισμού, θα πρέπει να προβεί στις αναγκαίες εκείνες ενέργειες με στόχο την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου φορολογικού συστήματος, που θα είναι πιο συμβατό με τις Συμβάσεις για την Αποφυγή της Διπλής Φορολογίας και τα κρατούντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένα τέτοιο σύστημα θα ήταν δυνατό να τύχει διεθνούς αναγνώρισης και να διεκδικήσει γενική αποδοχή, ιδιαίτερα από τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες, πράγμα, που σε συνδυασμό με την ανάπτυξη και εφαρμογή του αναγκαίου διοικητικού και θεσμικού πλαισίου, θα επιφέρει τις παρακάτω επιτυχείς δράσεις για την Κύπρο, διορθώνοντας τους όποιους προβληματισμούς. Οι δράσεις αυτές είναι:

1. Να καταστήσει πραγματικά ικανή τη χώρα να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις του διεθνούς της ρόλου και να συμβάλει επίσης ουσιαστικά στη διατήρηση και εδραίωση της θέσης της ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου.
2. Να υποβοηθήσει την Κύπρο να αποφύγει τη μεταχείριση που σήμερα τυγχάνουν τα «low tax jurisdictions» και, κατά συνέπεια, τη συμπερίληψή της στη μαύρη λίστα διαφόρων χωρών, ορισμένες εκ των οποίων έχουν υιοθετήσει ειδικές νομοθεσίες, όπως C.F.C. Controlled Foreign Corporations κτλ., να συνάψει νέες ή να διαπραγματευθεί την αναθεώρηση των υφισταμένων συμβάσεων για την Αποφυγή της Διπλής Φορολογίας που διαθέτει και οι συμβάσεις αυτές να περιέχουν ευνοϊκές πρόνοιες.

Σήμερα οι απαραίτητες αλλαγές που πρέπει να γίνουν, θα πρέπει να αποβλέπουν στη διαμόρφωση του «ιδανικού φορολογικού καθεστώτος» που θα διέπει τη φορολογική μεταχείριση συγκεκριμένων μορφών εισοδημάτων από πηγές άλλες εκτός της Δημοκρατίας.

Το νέο αυτό καθεστώς θα πρέπει απαραίτητα να είναι αν όχι καλύτερο, τουλάχιστον εξίσου καλό με παρόμοια καθεστώτα και συστήματα, που εφαρμόζονται σε άλλες συγκρίσιμες και ανταγωνιστικές προς την Κύπρο χώρες.

Επίσης, θα πρέπει να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες για αποδοτικό και νομικά επιτρεπτό διεθνή φορολογικό προγραμματισμό. Στο μεταξύ και μέχρις ότου καταστεί δυνατή η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός τέτοιου καθεστώτος θα ήταν, για ευνόητους λόγους, ίσως καλύτερα εάν γίνει αποδεκτή μια σχετικά μικρότερη ροή χαμηλού προφίλ «διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων» στην Κύπρο και περιορίζονταν οι προσπάθειες, ή καλύτερα αναστέλλοντο οι «εκστρατείες»

που γίνονται σήμερα και οι οποίες αποσκοπούν στην προσέλκυση σημαντικού όγκου τέτοιων δραστηριοτήτων στη χώρα.

Ακόμα θα πρέπει να μελετηθούν σε όλη τους την έκταση και λεπτομέρεια τα υφιστάμενα και υπό διαμόρφωση φορολογικά συστήματα όλων εκείνων των ευρωπαϊκών χωρών, που προβλέπουν για την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση εισοδημάτων από πηγές εκτός της επικράτειάς τους.

Ενόψει του γεγονότος ότι τα φορολογικά πράγματα δεν είναι στατικά, θα πρέπει να παρακολουθούνται πολύ στενά οι σχετικές με φορολογικά θέματα εξελίξεις στο διεθνή, αλλά ιδιαίτερα στον ευρωπαϊκό χώρο για να είναι η Κύπρος έτοιμη να αντιμετωπίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά κάθε ενδεχόμενο και όχι υπό το κράτος πανικού¹¹.

---

11. Ο.Ο.Σ.Α. την Έκθεση «Tax Co-operation towards a level playing field - Assessment by the Global Forum of Taxation», Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Towards tax co-ordination in the E.U. - A package to tackle harmful tax competition».

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

4.1. ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

4.1.1. Το φορολογικό σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα

Σήμερα στην Ε.Ε. τα κράτη τα οποία έχουν συστήματα με τη μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση, είτε άμεση είτε έμμεση σε συνδυασμό με τις ασφαλιστικές εισφορές είναι οι σκανδιναβικές χώρες. Μεταξύ των τριών μεγαλύτερων οικονομιών της Ευρωζώνης, η Γαλλία είναι πρώτη με φορολογική επιβάρυνση στο 43% του ΑΕΠ, η Γερμανία ακολουθεί με επίπεδο φορολόγησης που φθάνει στο 39% και τέλος το Ηνωμένο Βασίλειο με επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στο 36% του ΑΕΠ.

Η Ελλάδα, η οποία αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε βαθιά οικονομική κρίση, όπως άλλωστε και οι περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης, είχε χαμηλό ποσοστό φορολογικής επιβάρυνση το οποίο έφτανε στο 35% του ΑΕΠ της. Σήμερα προσπαθεί να συγκλίνει στο μέσο όρο της Ε.Ε, προκειμένου να μπορέσει επιτυχώς να χρηματοδοτήσει το κοινωνικό κράτος, αλλά κυρίως με βάση την παρούσα οικονομική κατάσταση που βιώνει να μειώσει το χρέος της. Η Ελλάδα προσπαθεί να το επιτύχει αυτό και με αύξηση της φορολόγησης της ιδιόκτητης κατοικίας, κυρίως όμως μέσα από την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής¹².

Σε σχέση τώρα και πάλι με την Ε.Ε., οι σκανδιναβικές χώρες εφαρμόζουν ένα μίγμα φορολογικού συστήματος, το οποίο συνδυάζει υψηλή άμεση φορολογική επιβάρυνση σε συνδυασμό με μικρή έμμεση φορολόγηση και ασφαλιστικές εισφορές¹³.

Οι αγγλοσαξονικές χώρες επιλέγουν ένα συνδυαστικό σύστημα φορολογικής επιβάρυνσης από έμμεση και άμεση φορολόγηση προκειμένου να ενισχύσουν τις χαμηλές

---

12. OECD, *Tax database*.

13. Παλαιοδήμος Γ. (2006), *Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρώπη*, ΙΣΤΑΜΕ,

ασφαλιστικές εισφορές. Οι κεντροευρωπαϊκές χώρες ακολουθούν φορολογικά συστήματα τα οποία εστιάζουν από τη μια στη χαμηλή άμεση και έμμεση φορολόγηση και από την άλλη υψηλές ασφαλιστικές εισφορές, ενώ τέλος οι μεσογειακές χώρες συνδυάζουν χαμηλή άμεση φορολόγηση με υψηλή έμμεση φορολογική επιβάρυνση και ασφαλιστικές εισφορές¹⁴.

Η Ελλάδα εντάσσεται στις χώρες που έχουν χαμηλό επίπεδο άμεσης φορολογίας ως ποσοστό του ΑΕΠ, και σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο των 15 μεγαλύτερων χωρών της Ε.Ε. Σε σχέση με την άμεση φορολόγηση φυσικών προσώπων, στην Ελλάδα καταγράφονται χαμηλοί ανώτατοι οριακοί συντελεστές φορολόγησης (40%). Στην περίπτωση των επιχειρήσεων ο ανώτατος συντελεστής φορολόγησης στην Ελλάδα βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο.

Η έμμεση φορολόγηση στα φορολογικά έσοδα στην Ελλάδα είναι η τρίτη υψηλότερη στην Ε.Ε. Οι ασφαλιστικές εισφορές είναι σε υψηλά επίπεδα τείνοντας τους μέσους όρους της Ευρώπης, επηρεάζοντας ευρύτερα τις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Η αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 2,5% του ΑΕΠ αποδίδεται σε αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών και των άμεσων φορολογικών εσόδων κατά 1,7%. Η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις σε σχέση με τα φορολογικά έσοδα που αποδίδονται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Με βάση τα παραπάνω και προκειμένου να γίνει μια συγκριτική παρουσίαση των φορολογικών συστημάτων των ευρωπαϊκών χωρών, διαπιστώνεται ότι οι σκανδιναβικές χώρες επιλέγουν ένα μίγμα φορολογικής πολιτικής. Οι αγγλοσαξονικές επιλέγουν σημαντική φορολογική επιβάρυνση της κατανάλωσης συσχετίζοντάς την με μέτρια φορολόγηση της εργασίας. Οι κεντροευρωπαϊκές συνδυάζουν χαμηλή φορολόγηση κατανάλωσης και υψηλή επιβάρυνση εργασίας. Οι μεσογειακές επιβαρύνουν συγκριτικά λιγότερο την κατανάλωση, με την Ελλάδα να επιβαρύνει συγκριτικά περισσότερο την εργασία. Η Ελλάδα συγχρόνως είναι το κράτος με τη λιγότερη συνεισφορά της κατανάλωσης στα φορολογικά έσοδα. Παρακάτω γίνεται προσπάθεια να περιγράψουν συνοπτικά κάποια σημαντικά στοιχεία των φορολογικών συστημάτων. Συγκεκριμένα¹⁵:

Αυστρία: Οι κύριοι φόροι στην Αυστρία είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας και ο

---

14. Παλαιοδήμος Γ. (2006), *Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρώπη*, ΙΣΤΑΜΕ.

15. Γκέκας Ρ. (2010), *Φορολογική Αποκέντρωση*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

φόρος επί των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Άλλοι φόροι, που καλύπτουν το ένα πέμπτο των φορολογικών εσόδων είναι οι φόροι στη δεύτερη κατοικία και οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Βέλγιο: Οι βασικοί φόροι είναι πρόσθετοι φόροι. Οι φόροι αυτοί είναι: ο πρόσθετος φόρος στο φόρο ακίνητης περιουσίας και ο πρόσθετος φόρος στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Δανία: Το κύριο φορολογικό έσοδο είναι ο φόρος εισοδήματος, που είναι ο σημαντικότερος φόρος από την άποψη των εσόδων. Οι τοπικές κυβερνήσεις είναι ελεύθερες να θέσουν το φορολογικό συντελεστή του φόρου εισοδήματος. Για ορισμένα είδη φόρων ακίνητης περιουσίας έχουν καθοριστεί και οι αντίστοιχες φορολογικές κλίμακες.

Φιλανδία: Ο κύριος φόρος είναι ο δημοτικός φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, που αντιπροσωπεύει το 95% των δημοτικών φορολογικών εσόδων. Ένας άλλος φόρος είναι ο φόρος στην ακίνητη περιουσία. Οι δήμοι είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το φορολογικό συντελεστή αυτών των δύο φόρων.

Γαλλία: Τα φορολογικά έσοδα έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαπενταετία λόγω της αύξησης στη φορολογία και στους συντελεστές, αλλά και στη μεταφορά ορισμένων φόρων στις περιφέρειες και στους νομούς.

Γερμανία: Οι κύριοι φόροι είναι: ο φόρος επί των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ο φόρος ακίνητης περιουσίας. Ένας μηχανισμός εξισορρόπησης περιορίζει τις σημαντικές διαφορές του εισοδήματος.

Ιταλία: Οι κύριοι φόροι είναι ο πρόσθετος φόρος στο φόρο εισοδήματος, ο φόρος ακίνητης περιουσίας, ο φόρος στη διαφήμιση, ο πρόσθετος φόρος στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, ο φόρος στην κατάληψη δημόσιων χώρων και ο φόρος στα οικιακά απόβλητα.

Ιρλανδία: Ο βασικός φόρος έχει ως φορολογική βάση την εμπορική και βιομηχανική ιδιοκτησία.

Λουξεμβούργο: Υπάρχουν δύο κύριοι φόροι: ο φόρος εισοδήματος επί των Νομικών Προσώπων που αντιπροσωπεύει το 30% του τοπικού φορολογικού εισοδήματος και ο φόρος ακίνητης περιουσίας αντιπροσωπεύει το 2% του φορολογικού εισοδήματος.

Ολλανδία: Ο κύριος φόρος είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας.

Πορτογαλία: Ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, που αντιπροσωπεύει 40% των φορολογικών εσόδων, είναι βασισμένος στην αξία αγοράς. Ο φορολογικός συντελεστής μπορεί να ποικίλει, ανάλογα με τη χρήση της ιδιοκτησίας (πρώτη ή δεύτερη κατοικία).

Ισπανία: Υπάρχουν τρεις υποχρεωτικοί φόροι: ο φόρος ακίνητης περιουσίας, ο φόρος επί των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ο φόρος αυτοκινήτων.

Σουηδία: Τα φορολογικά έσοδα αντιπροσωπεύουν το 54% του συνολικού εισοδήματος. Ο φόρος εισοδήματος είναι η κύρια πηγή εισοδήματος και καλύπτει το 98% των συνολικών φορολογικών εσόδων

Μ. Βρετανία: Στην περίπτωση της Μ. Βρετανίας θα πρέπει να τονιστεί ότι στο σκέλος των δαπανών υπάρχει μεγάλη προώθηση των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα.

4.1.2. Το φορολογικό σύστημα στην Κύπρο

Κάποια δεδομένα σε σχέση με τη λειτουργία του φορολογικού συστήματος της Κύπρου είναι τα ακόλουθα:

1. Χαμηλότερο εταιρικό φόρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ύψους 10%, ο οποίος είναι ο χαμηλότερος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνδυασμό με συμφωνίες για αποφυγή διπλής φορολογίας με περισσότερες από 45 χώρες. Η υψηλή πιστοληπτική αξιολόγησή της (sovereign credit ratings).
2. Η Κύπρος έχει έναν από τους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές φυσικών προσώπων ύψους 30%.
3. Εκτενές δίκτυο με συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας, με πέραν των 40 χωρών, προνοώντας χαμηλότερους συντελεστές για την παρακράτηση φόρων πάνω σε μερίσματα ή άλλο εισόδημα που λαμβάνεται από θυγατρικές στο εξωτερικό.
4. Τα μερίσματα που λαμβάνονται από θυγατρικές εταιρείες στην Ε.Ε. δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου στην Κύπρο.
5. Δεν παρακρατείται οποιοσδήποτε φόρος κεφαλαιουχικών κερδών, αλλά ούτε και φόρος εισοδημάτων που λαμβάνονται από διάθεση μετοχικού κεφαλαίου είτε της θυγατρικής εταιρείας είτε της κυπριακής ιθύνουσας εταιρείας.
6. Η κυπριακή ιθύνουσα εταιρεία δεν υπόκειται σε φόρο κεφαλαιουχικών κερδών και εισοδήματος σε περίπτωση ρευστοποίησης.

7. Δεν παρακρατείται οποιοσδήποτε φόρος στη διανομή των κερδών
8. Μερίσματα που πληρώνονται από την κυπριακή ιθύνουσα εταιρεία σε μετόχους που δεν είναι κάτοικοι Κύπρου, δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε παρακράτηση φόρου στην Κύπρο.
9. Κέρδη που προέρχονται από μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό, εξαιρούνται από την επιβολή φόρου στην Κύπρο υπό ορισμένες προϋποθέσεις
10. Ένα διαφοροποιημένο συγκρότημα από εταιρείες που ανήκουν στην ίδια κυπριακή ιθύνουσα εταιρεία μπορούν να επωφεληθούν από συμψηφισμό των ζημιών.
11. Μη ελάχιστη περίοδος διακράτησης.
12. Η σταθερότητα που χαρακτηρίζει την Κύπρο ως Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης.
13. Το υψηλό ποσοστό Κυπρίων σε τριτοβάθμια εκπαίδευση.
14. Οι προηγμένες υπηρεσίες στο λογιστικό, νομικό και χρηματοοικονομικό τομέα.
15. Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, που αποτελεί γέφυρα μεταξύ Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής.
16. Ο αξιοζήλευτος τρόπος ζωής, που αποτελεί σημαντικό παράγοντα στις επιλογές των ξένων επενδυτών.

Πρόσθετα, η Κύπρος έχει αναπτυγμένο δίκτυο υποδομών, μεταφορών και τηλεπικοινωνιών. Συγκεκριμένα, διαθέτει δύο διεθνείς αερολιμένες, σε Λάρνακα και Πάφο, στους οποίους πραγματοποιούν πτήσεις περισσότερες από 35 αερογραμμές. Συνολικά έχουμε πέραν των 150 απευθείας πτήσεων προς την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την περιοχή του Αραβικού Κόλπου. Η Κύπρος διαθέτει επίσης ένα λιμένα βαθέων υδάτων στη Λεμεσό και δύο άλλους λιμένες. Έχει επίσης ένα σύγχρονο οδικό δίκτυο που συνδέει διάφορες περιοχές του νησιού.

Προηγμένα και αξιόπιστα δίκτυα τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, με υψηλές ταχύτητες διαδικτυακής σύνδεσης, καθώς και ένα αξιόπιστο σύστημα ηλεκτροδότησης, εξυπηρετούν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες του επιχειρηματικού κόσμου.

4.2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η οικονομική κρίση που επηρέασε την Κύπρο αλλά και τόσες άλλες ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια, είναι ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα. Παρόλο που, σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες και με τους ειδικούς σε θέματα οικονομίας, κρίσεις και υφέσεις δεν είναι η πρώτη φορά που βιώνει αλλά και θα βιώσει στο μέλλον η χώρα.

Σήμερα η Κύπρο προσπαθεί να προβεί στις αναγκαίες δομικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις στην οικονομία, ώστε να γίνει πιο ευέλικτη. Αυτό θα το πετύχει μόνο με την αναγκαία πολιτική βούληση.

Οι τομείς που έχουν επηρεαστεί περισσότερο στην Κύπρο, είναι η ανάπτυξη γης και ο τουρισμός. Επειδή όμως τα πάντα γύρω από τη λειτουργία της οικονομίας συνδέονται αλυσιδωτά, από την κρίση έχουν επηρεαστεί και άλλοι τομείς, όπως κτηματομεσίτες, σύμβουλοι επιχειρήσεων, λογιστές, δικηγόροι, η καταναλωτική αγορά και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Σε μια τόσο δύσκολη περίοδο που διανύεται, επιβάλλεται συστράτευση στόχων και οργάνωση στην κρατική στρατηγική σε θέματα φορολογίας. Έχει επιβληθεί η ίδρυση μιας επιτροπής αξιοποίησης και διαχείρισης της κρατικής περιουσίας. Ένα άλλο θέμα, που θα πρέπει να επιλυθεί οριστικά, είναι το ζήτημα των ανείσπρακτων φόρων και η πάταξη της κακοδιαχείρισης στην εκτέλεση έργων του Δημοσίου. Η ουσία του δημοσιονομικού προβλήματος είναι το κόστος λειτουργίας της κρατικής μηχανής και οποιαδήποτε προσπάθεια για να λυθεί το πρόβλημα, θα πρέπει να αντιμετωπίσει την ουσία του.

4.3. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Τα οικονομικά της προσφοράς είναι μια μη αποδεκτή θεωρία από τους περισσότερους οικονομολόγους. Η ιδεολογία αυτή δίνει μεγάλη βαρύτητα στη σημασία των φορολογικών κινήτρων στην ευρύτερη λειτουργία της οικονομίας. Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε αρχικά τη δεκαετία του 1980 στις ΗΠΑ. Σήμερα συνεχίζει να υφίσταται μια και κάποιοι θεωρητικοί συνεχίζουν να αναφέρονται σ' αυτή. Τα βασικά σημεία αναφοράς της είναι τα ακόλουθα:

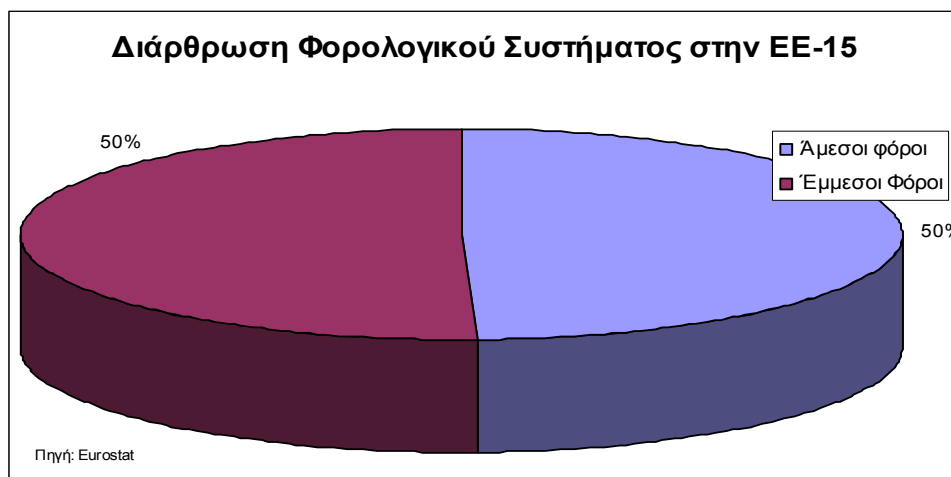
1. Η μείωση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα.

2. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις επιδρούν θετικά στην πλευρά της προσφοράς που τελικά αυξάνεται ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης και μειώνεται ο πληθωρισμός.

Οι απόψεις αυτές δεν φαίνεται να έχουν εφαρμογή και έχουν απορριφθεί¹⁶. Στις ΗΠΑ όπου εφαρμόστηκαν την περίοδο 1981-1982, την οδήγησαν σε αύξηση των δημοσίων ελλειμμάτων, ενώ αντίθετα δεν επετεύχθει η μείωση του μεγέθους του δημόσιου τομέα και η μείωση του πληθωρισμού δεν ήταν ικανοποιητική. Η συγκεκριμένη πολιτική ευνοεί τους έχοντες υψηλά εισοδήματα, ενώ συνάμα επιβαρύνει τα φορολογικά έσοδα του κράτους μειώνοντάς τα¹⁷. Επίσης, σενάριο οικονομικών προσφοράς τέθηκε στην Ελλάδα την περίοδο μετά το 2004 και μέχρι το 2009 αλλά διακόπηκαν λόγω της κρίσης. Η Κύπρος σήμερα έχει ένα από τα περισσότερα «δημοκρατικά» φορολογικά συστήματα όσον αφορά στη σχέση άμεσης-έμμεσης φορολογίας.

Με βάση το παραπάνω σχήμα γίνεται κατανοητό ότι οι άμεσοι φόροι είναι κατά μέσο όρο 12 ποσοστιαίες μονάδες περισσότεροι στα 15 βασικά κράτη μέλη από ότι στην Ελλάδα. Ένας βασικός δείκτης που υποδεικνύει ότι η Ελλάδα χρειάζεται να αναδιαρθρώσει το φορολογικό της σύστημα φαίνεται μέσα από το γράφημα 1.

Γράφημα 1.

Η παρούσα οικονομική συγκυρία σε συνδυασμό με τη δημοσιονομική κατάσταση των περισσότερων κρατών μελών της Ε.Ε επιβάλουν, φορολογικά συστήματα τα οποία

---

16. Dornbusch R., Fischer S. (1990), *Macroeconomics*, ελληνική έκδοση σελ. 741 - R. Lekachman, (1982), *Greed is not enough: Reaganomics* - Blanchard O. (1987), *Reaganomics*, Bosworth B. (1984), *Tax Incentives and Economic Growth*.

17. Ελευθεροτυπία 24.11.2006, *Οπου φτωχός και η φοροαπαλλαγή του*, ανάκτηση 17.9.10.

θα προάγουν προγράμματα σταθερότητας και ανάπτυξης αλλά και περιοριστικές πολιτικές. Οι πολιτικές αυτές αναφέρονται στη μείωση των δημοσίων χρεών και των δημοσιονομικών ελλειμμάτων¹⁸.

Όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν δείξει ότι πρώτα «θύματα» των αυστηρών φορολογικών πολιτικών είναι τα όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Η δημοσιονομική εξυγίανση απαιτεί μείωση των δαπανών και αύξηση των δημοσίων εσόδων.

Η πολιτική αυτή είναι αναποτελεσματική αν εστιάσει μόνο σε ταμειακές και εισπρακτικές κινήσεις. Τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα θα πρέπει να αναφέρονται σε αλλαγές με στόχο την αποδοτικότερη συλλογή φορολογικών εσόδων και την ποιοτικότερη αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών, η οποία θα γίνεται στο μικρότερο δυνατό κόστος¹⁹.

Σήμερα σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. εφαρμόζονται φορολογικές μεταρρυθμίσεις. Σε αυτές σημαντικό ρόλο παίζουν και η φορολογική αποκέντρωση. Έχει, επίσης, αποδειχθεί ότι για ορισμένους φόρους η διαχείρισή τους είναι περισσότερο αποτελεσματική εάν γίνεται σε τοπικό επίπεδο.

---

18. Γκέκας Ρ. (2010), *Φορολογική Αποκέντρωση*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

19. Παλαιοδήμος Γ. (2006), *Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρώπη*, ΙΣΤΑΜΕ, ανάρτηση στις 12-9-2011 από: <http://sup.kathimerini.gr/xtra/marketview/Meletes/doc/Mel0712066.doc>.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι: όσο προοδευτικότερη είναι η φορολογία, δηλαδή όσο περισσότερο ευκατάστατος είναι ο πολίτης ώστε να πληρώνει αναλογικά μεγαλύτερους φόρους, τόσο πιο αναπτυσσόμενη είναι η κοινωνία. Αντίθετα, όσο πιο «επίπεδο» είναι το φορολογικό σύστημα, όταν δηλαδή όλοι, ανεξαρτήτως εισοδήματος, πληρώνουν φόρους με τον ίδιο ή παρόμοιο συντελεστή, τόσο μεγαλύτερη δυσφορία επικρατεί.

Η διεθνοποίηση των εμπορικών συναλλαγών, όπως επίσης και το αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον, κάνουν τη Μεγαλόνησο ένα προσφιλή προορισμό για τους Έλληνες που έχουν επιχειρήσεις. Το ευέλικτο νομικό πλαίσιο και οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, δίνουν κίνητρα στις επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους μέσω κυπριακών εταιριών, όταν δεν υπάρχει θέμα μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα.

Κατά μέσο όρο, οι κάτοικοι των χωρών με τα πιο προοδευτικά (αναλογικά) φορολογικά συστήματα αξιολογούν τις ζωές τους πιο κοντά στο να είναι «οι καλύτερες δυνατές». Αναφέρουν περισσότερες εμπειρίες χαράς και ικανοποίησης και λιγότερα αρνητικά συναισθήματα, είτε για την προσωπική ζωή τους, είτε για την κατάσταση των δημοσίων υπηρεσιών (παιδεία, υγεία, στέγαση, μεταφορές κ.ά.). Σε κάθε περίπτωση, αν ο στόχος των κοινωνιών είναι να κάνουν τους πολίτες ευτυχισμένους, τότε η φορολογική πολιτική μετράει. Μερικές πολιτικές, όπως η προοδευτικότητα των συντελεστών, φαίνεται να βοηθούν περισσότερο στην ευτυχία των ανθρώπων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Dornbusch R., Fischer S. (1990), *Macroeconomics*, ελληνική έκδοση, σελ. 741 - R. Lekachman (1982), *Greed is not enough: Reaganomics*, Blanchard O. (1987) *Reaganomics* – Bosworth B. (1984), *Tax Incentives and Economic Growth*.
2. Forum Training (2008), *Φορολογικός Έλεγχος*, ανάκτηση στις 25-5-2009 από <http://www.forum-training.gr/LawsList.aspx?C=60&A=51>
3. OECD, *Tax database*.
4. Γκέκας Ρ. (2010), *Φορολογική Αποκέντρωση*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
5. Εφημ. «Ελευθεροτυπία», 24.11.2006, *Όπου φτωχός και η φοροαπαλλαγή του*, ανάκτηση 17.9.10.
6. Καράγιωργας Δ. Π., *Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί*, σελ. 249-251.
7. Ο.Ο.Σ.Α. την Έκθεση, *Tax Co-operation towards a level playing field - Assessment by the Global Forum of Taxation*, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο *Towards tax co-ordination in the E.U. - A package to tackle harmful tax competition*.
8. Παλαιοδήμος Γ. (2006), *Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρώπη*, ΙΣΤΑΜΕ,
9. Παπακυριάκου Θ. (2008), *Νομικά θέματα Φορολογίας*, Σταμούλης.
10. Παρούτσας Α. (2006), *Η Φορολογία της Ακίνητης Περιουσίας*, σελ.17-20.
11. Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών Κύπρου
[http://www.mof.gov.cy/mof/vat/vat.nsf/All/1FCB0C8CCBF70B7FC225789D00401143/\\$file/Genikos_Odigos_%20%CE%9D95%CE%99-2000.pdf](http://www.mof.gov.cy/mof/vat/vat.nsf/All/1FCB0C8CCBF70B7FC225789D00401143/$file/Genikos_Odigos_%20%CE%9D95%CE%99-2000.pdf)
12. ΠΟΛ. 1197/28.9.2007, *Προσωρινός φορολογικός έλεγχος - Όρια της ελεγκτικής αρμοδιότητας των ΔΟΥ, του ΕΘΕΚ, των ΠΕΚ και του ΣΔΟΕ*.
13. ΣΔΟΕ. (2008), *Φορολογικός Έλεγχος*, Ανάκτηση στις 25-5-2009 από http://www.taxheaven.gr/show_law.php?id=2059
14. Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών Κύπρου
http://www.mof.gov.cy/mof/ird/ird.nsf/dmllaws_gr/dmllaws_gr

15. Σπύρου Σ. (2009), *Ορισμός της Φορολογίας*, ανάκτηση στις 25-5-2009 από <http://el.wikipedia.org>